

อนามัย⁸⁵ สำหรับหญิงบริการในจังหวัดทางภาคเหนือบางแห่ง ซึ่งเป็นหญิงชาวเขาไทยใหญ่ และจีน อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ จะรับรู้เรื่องโรคเอดส์จากโทรทัศน์ และเจ้าหน้าที่อนามัย วิทยุ เพื่อน และสื่อมวลชน หญิงเหล่านี้ยังมีความเข้าใจว่าเอดส์ติดต่อได้จากการถูกขูด การหายใจรดกัน สัมผัสเนื้อตัว รับประทานอาหารร่วมกัน หรือว่ายน้ำ แต่ในขณะที่ทำงานหญิงบริการบางคนละเลยต่อการป้องกันโรคเอดส์ บางคนขาดโอกาสที่จะป้องกันการติดเชื้อ⁸⁶

การที่หญิงบริการไม่สามารถทำให้ลูกค้าผู้มาใช้บริการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันการติดเชื้อได้ 100% นั้น แม้จะมีความรู้เรื่องเอดส์อย่างดี บางกลุ่มอ้างเหตุผลเพียงว่า

“ต้องการตามใจแขก และรู้สึกไร้ค่าเลย ไม่เป็นธรรมชาติ”⁸⁷

ทั้งนี้กลุ่มลูกค้าหรือชายนักเที่ยวเองก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันโรคนี้ โดยเฉพาะในกลุ่มกรรมกรและพนักงานขับรถสับล้อ พบว่าทั้งที่รู้วิธีป้องกันโรคเอดส์ กลุ่มกรรมกรผู้ใช้แรงงานบางคนยังคงร่วมเพศกับหญิงบริการโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย บางคนใช้ถุงยางเป็นบางครั้ง เมื่อตรวจเลือดหาเชื้อเอดส์ ตรวจพบเชื้อเอดส์ 10.2%⁸⁸ ในขณะที่กลุ่มพนักงานขับรถสับล้อที่มีหญิงบริการเป็นขาประจำจะใช้ถุงยางอนามัยน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่มีขาประจำ เนื่องจากมีความเชื่อว่าหญิงบริการต้องมารับการตรวจจากแพทย์ทุกอาทิตย์ ถ้าหญิงเป็นโรคเอดส์แพทย์คงจะไม่ให้มารับแขก กลุ่มนี้นิยมไปเที่ยวหญิงในสถานบริการขนาดใหญ่ โดยเชื่อว่าหญิงบริการจะสะอาด เจ้าของจะเข้มงวดเรื่องตรวจเลือดเพื่อรักษาชื่อเสียง การที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยนั้นเพราะไม่เป็นธรรมชาติ สำหรับหญิงบริการนั้นหากแขกมาเที่ยวดึกเมื่อขอไม่ใช้ถุงยางอนามัยก็จะยอมเพราะง่วงนอน⁸⁹

สำหรับประชาชนในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ก็มีความแตกต่างในความคิดเห็นต่อโรคเอดส์และการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับต่ำ ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง ยังมีความเข้าใจว่าขูด หรือเมลงดูดเลือด การบริจาคนเลือด

⁸⁵ ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์และคณะ ความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์ของกลุ่มบุคคลอาชีพที่ให้บริการ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533

⁸⁶ ภัสสร ลิมานนท์ และคณะ โครงการศึกษาลักษณะด้านประชากรและพฤติกรรมของสตรีขายบริการทางเพศ : ศึกษาเฉพาะกรณี สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รายงานการวิจัยหมายเลข 185/34 กรุงเทพฯ 2534

⁸⁷ ธาณี กลิ่นขจร และคณะ รายงานการศึกษาความรู้ พฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์และความต้องการบริการจากรัฐในกลุ่มหญิงโสเภณี จังหวัดปัตตานี อ้างแล้ว หน้า 127

⁸⁸ สมชัย จิโรจน์วัฒน์ และคณะ ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และพฤติกรรมทางเพศเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ในกลุ่มกรรมกรก่อสร้าง เขตเมืองพัทยา ชลบุรี พ.ศ. 2533

⁸⁹ โยธิน แสงวงศ์ และพิมพ์พรณ อิศรภักดี การวิจัยเพื่อหาแนวทางส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยในสำนักโสเภณีเพื่อป้องกันกามโรค และโรคเอดส์ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เอกสารวิชาการหมายเลข 114 นครปฐม 2534

ให้โรงพยาบาลทำให้ติดโรคเอดส์ได้ ทั้งนี้ชายพ่อบ้านต่างมีความคิดว่าการไปเที่ยวหญิงบริการเป็นเรื่องธรรมดาไม่เสียหาย แม้จะรู้ว่ามิโรคเอดส์ระบาดก็ยังคิดจะไปเที่ยวสถานบริการถ้ามีโอกาส⁹⁰

สถานการณ์เอดส์ในเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่มีรายงานผู้ติดเชื้อ เอชไอวี 2 รายแรก เมื่อปี พ.ศ. 2531 ต่อจากนั้นจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์และผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ในจังหวัดเชียงใหม่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ พบว่าปี พ.ศ. 2531-2534 มีรายงานผู้ป่วย 2, 1, 69, 171 รายตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคเหนือตอนบน จะเห็นว่าจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์มากที่สุด

ตารางที่ 5 สถานการณ์โรคเอดส์ 6 จังหวัด ภาคเหนือ⁹¹

จังหวัด	ผู้ติดเชื้อ		
	ผู้ป่วยโรคเอดส์ (คน)	ผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับ เอดส์	ผู้ที่ติดเชื้อเอดส์โดย ไม่มีอาการ (คน)
เชียงใหม่	10	16	4,257
เชียงราย	3	34	2,425
ลำปาง	1	1	1,162
ลำพูน	1	-	819
พะเยา	-	5	591
แม่ฮ่องสอน	-	-	231
รวม	15	56	9,490

ข้อมูลของจังหวัดเชียงใหม่เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2534 พบว่ามีผู้ป่วยโรคเอดส์ 21 คน มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ 25 คน และผู้ที่ติดเชื้อเอดส์โดยไม่มีอาการ 5,036 คน รวมทั้งหมด 5,082 คน

⁹⁰ คูรายละเอียดจาก โกศล เสรีรัตนกร และคณะ ความรู้และทัศนคติของประชาชนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่มีต่อโรคเอดส์ในอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี หน้า 68-69 พชริน ดำรงกิตติกุล และคณะ การป้องกันการติดเชื้อในทูลุ่สามี ภรรยา : บทเรียนจากการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ หน้า 39-43 และ ลดาวัลย์ สอนงาม พฤติกรรมทางเพศของชายไทยในยุคโรคเอดส์ระบาด

⁹¹ ข้อมูล ณ 31 มีนาคม 2534

ที่มา : เอกสารการนำเสนอปัญหาการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ฝ่ายควบคุมโรคติดต่อเขต 10 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ เดือนพฤษภาคม 2534

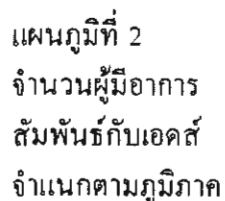
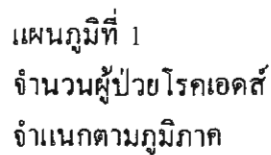
ทั้งหมดนี้มีปัจจัยเสี่ยงจากเพศสัมพันธ์มากที่สุดกล่าวคือร้อยละ 65.4 รองลงมาคือยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น ร้อยละ 11.6 เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุก็พบว่าอายุระหว่าง 15-24 ปี เป็นอายุที่พบมากที่สุด คือร้อยละ 51.5 รองลงมาคืออายุระหว่าง 25-34 ปีร้อยละ 27.5 เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่าอาชีพหญิงขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่พบมากที่สุด คิดร้อยละ 8.4 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง พบร้อยละ 23.5 สำหรับนักศึกษาพบร้อยละ 1.5⁹² และจากข้อมูลล่าสุด สถานการณ์โรคเอดส์ในภาคเหนือเมื่อการประชุมเรื่องการปรับพฤติกรรมเพื่อการอยู่รอด ณ โรงแรม เชียงใหม่ออร์คิด เมื่อวันที่ 13-16 พฤษภาคม 2535 พบว่าเมื่อสิ้นปี พ.ศ.2534 มีผู้ป่วยเอดส์ทั่วประเทศ 281 ราย ผู้ที่มีอาการสัมพันธ์ทางเอดส์ 190 ราย สำหรับจังหวัดเชียงใหม่พบว่ามีผู้ป่วยเอดส์ถึง 150 ราย หรือร้อยละ 53.4 ของผู้ป่วยเอดส์ทั่วประเทศ ผู้มีอาการสัมพันธ์ทางเอดส์ 39 รายหรือร้อยละ 20.5 ของผู้มีอาการสัมพันธ์ทางเอดส์ทั่วประเทศ นอกจากนี้สถิติที่นับจากเดือนมกราคม 2535 ถึงเดือนมีนาคม 2535 ซึ่งเป็นระยะเวลาเพียง 3 เดือน พบว่ามีผู้ป่วยเอดส์ทั่วประเทศ 28 ราย แต่เป็นผู้ป่วยเอดส์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ถึง 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.3 ของทั่วประเทศ ซึ่งจะเห็นว่าเพียงระยะเวลาแค่ 3 เดือน จังหวัดเชียงใหม่มีผู้ป่วยเอดส์เพิ่มขึ้นจนน่าเป็นห่วง⁹³

จากผลการเฝ้าระวังผู้ป่วยโรคเอดส์ โดยระบบรายงานของ กองระบาด กระทรวงสาธารณสุข เมื่อสิ้นเดือนพฤษภาคม 2536 ได้รับรายงานจำนวนผู้ป่วยเอดส์ทั้งสิ้น 2,039 ราย ผู้ที่มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ (ARC) 2,235 ราย โดยมีจำแนกตามรายเขตรับผิดชอบของสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขตแล้ว พบว่าในเขต 10 (เขตภาคเหนือตอนบน) เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา เชียงรายและแม่ฮ่องสอน มีจำนวนผู้ป่วยเอดส์และผู้ป่วย ARC มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.5 ของจำนวนผู้ป่วยเอดส์/ARC ที่ได้รับรายงานทั้งหมด โดยมีจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่ได้รับรายงานสูงสุดเป็นอันดับ 1 ในกลุ่มผู้ป่วยเอดส์และมีจังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่ได้รับรายงานสูงสุดเป็นอันดับ 1 ในกลุ่มผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ ซึ่งเมื่อย้อนกลับมาดูแนวโน้มของจำนวนผู้ป่วยเอดส์/ARC ที่ได้รับรายงาน จะเห็นว่าปี 2535 เป็นปีที่ได้รับรายงานสูงสุด คือสูงเกิน 5 เท่าของปีที่ผ่านมา ทั้งภาพรวมของประเทศและเฉพาะเขตภาคเหนือตอนบน และหากจะพิจารณาตามปัจจัยเสี่ยงของผู้ป่วยเอดส์/ARC ดังกล่าวแล้ว ทั้งภาพรวมของประเทศและเฉพาะเขตภาคเหนือตอนบนมีปัจจัยเสี่ยงเนื่องมาจาก “เพศสัมพันธ์” ถึงกว่าร้อยละ 70 ของแนวโน้มแต่ละปี นับตั้งแต่ปีที่ได้รับรายงาน⁹⁴

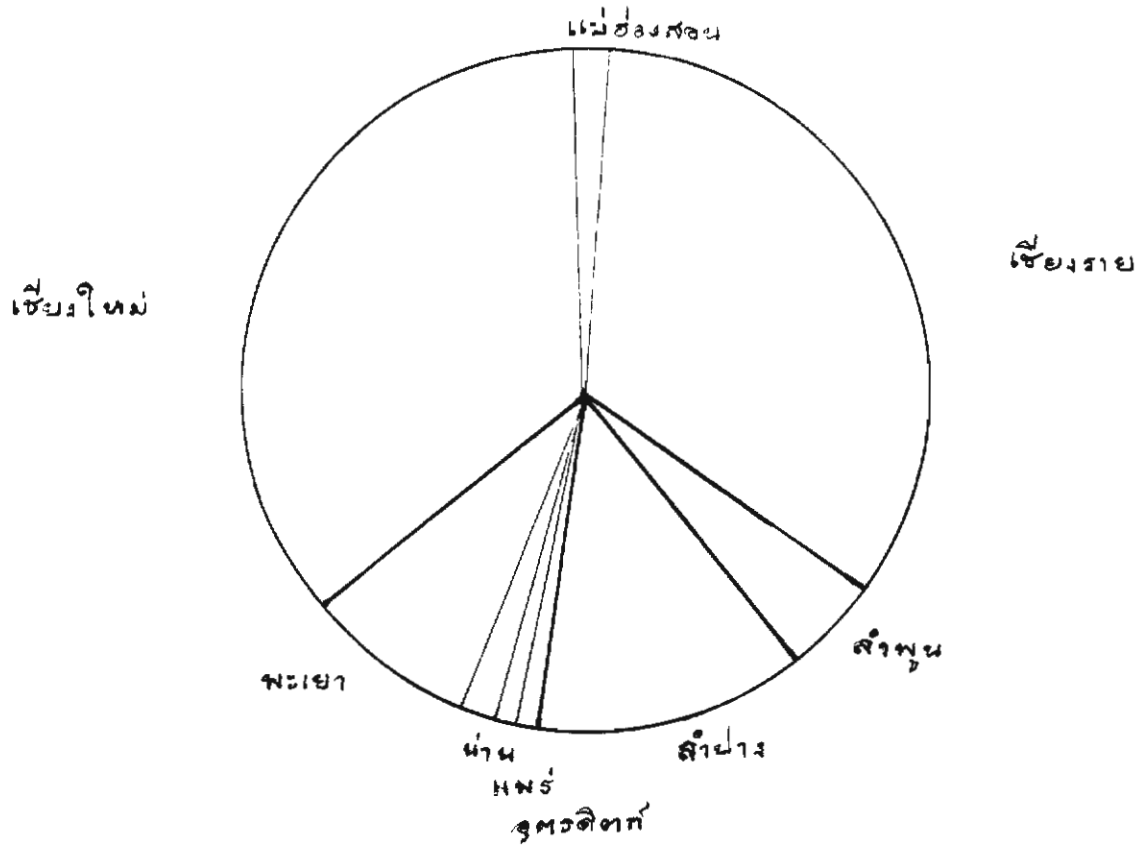
⁹² สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, 2534

⁹³ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, 2535

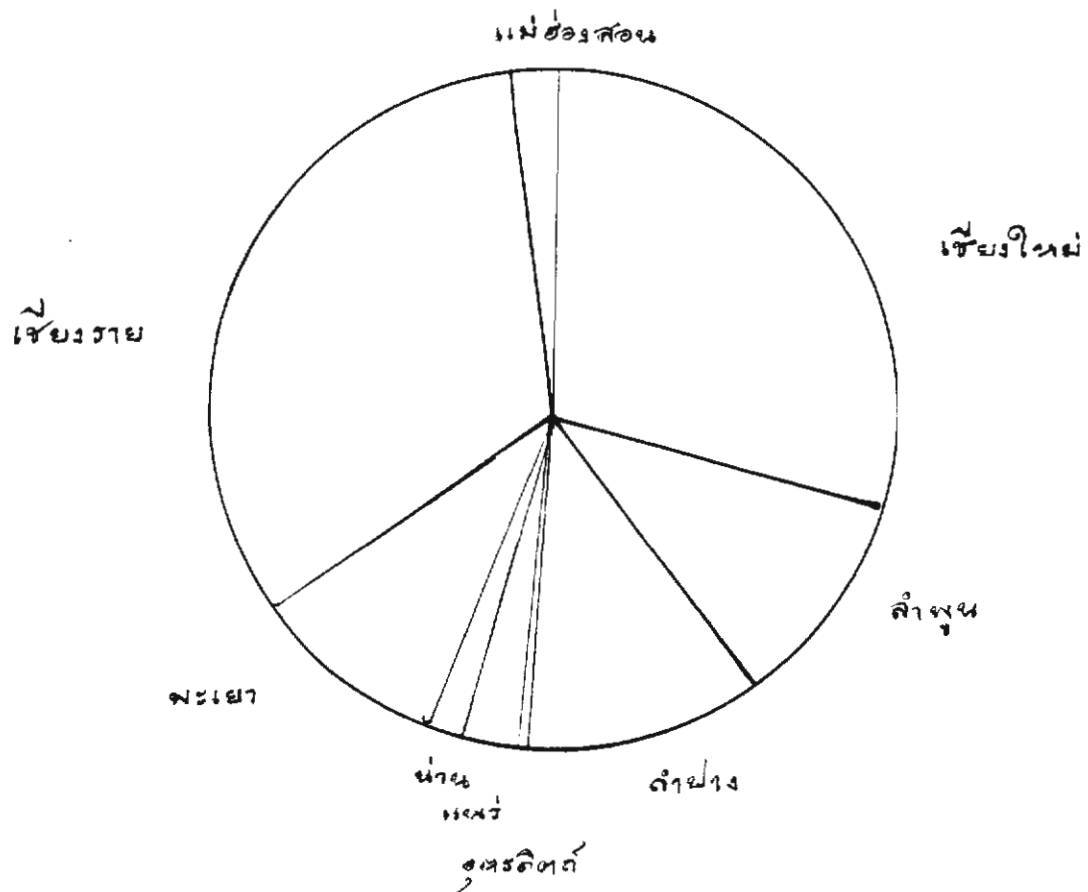
⁹⁴ สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 10 เชียงใหม่ สถานการณ์โรคเอดส์ในปัจจุบัน ในสถานการณ์โรคเอดส์กับความรับผิดชอบของชุมชน และสถานการณ์โลก โครงการสัมมนา-เวทีชาวบ้าน-นิทรรศการเรื่อง “ชุมชนกับการจัดการปัญหาโรคเอดส์และสิ่งแวดลอมในภาคเหนือ วันที่ 18-20 กันยายน 2536 ณ โรงแรมปางสวนแก้ว อุทยานการศึกษาดสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

แผนภูมิที่ 3 จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในภาคเหนือตอนบนจำแนกตามจังหวัด

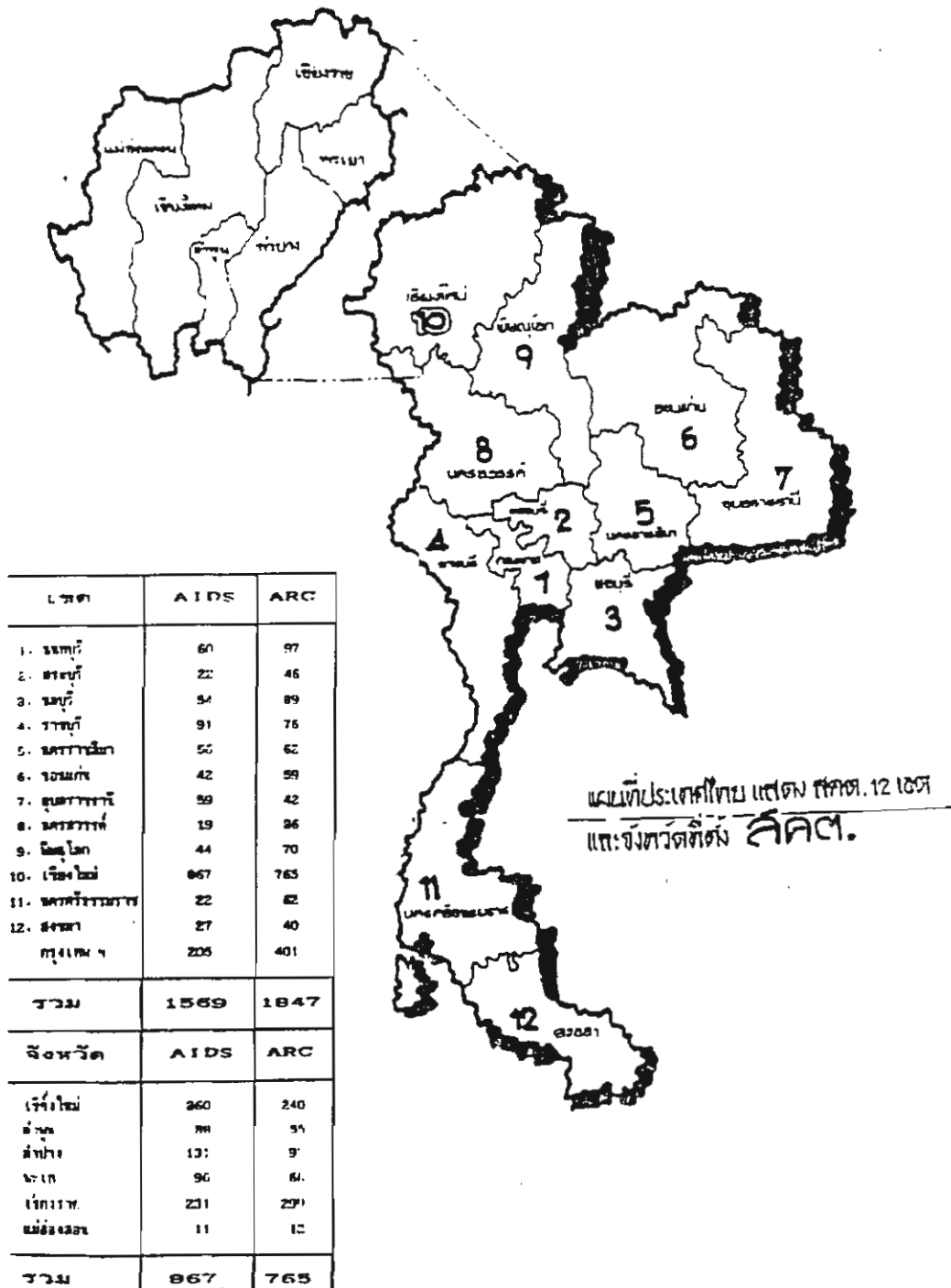
แผนภูมิที่ 4 จำนวนผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ในภาคเหนือตอนบนจำแนกตามจังหวัด

เพื่อแสดงถึงความรุนแรงของสถานการณ์เอดส์ในภาคเหนือและโดยเฉพาะในจังหวัด
เชียงใหม่ โดยเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศไทย และจังหวัดอื่นในภาคเหนือตอนบน
แผนที่และตารางตัวเลขที่นำมาแสดงจะทำให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

แผนที่แสดง

จำนวนผู้ป่วยเอดส์และมีการสัมผัสกับเอดส์
28 กุมภาพันธ์ 2536

ที่มา : นายแพทย์ชวลิต นาถประทาน สถานการณ์โรคเอดส์ในเขตภาคเหนือตอนบน
สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 10 มีนาคม 2536

ตารางที่ 6 จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ (AIDS) และผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ (ARC) จำแนกตาม
รายจังหวัด ตั้งแต่เดือนกันยายน 2527 จนถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2536

จังหวัด	AIDS	ARC	รวม
กรุงเทพมหานคร	326	477	803
สมุทรปราการ	35	50	85
นนทบุรี	33	29	62
ปทุมธานี	14	9	23
อยุธยา	15	19	34
นครนายก	4	8	12
นครราชสีมา	22	31	53
ขอนแก่น	35	31	66
อุดรธานี	12	21	33
ชลบุรี	33	56	89
ระยอง	58	27	85
จันทบุรี	9	9	18
เชียงใหม่	484	344	828
ลำพูน	60	116	176
ลำปาง	186	134	320
อุตรดิตถ์	11	7	18

พิจารณาจากแผนที่และตารางตัวเลขข้างต้น จะเห็นได้ว่าสถานการณ์โรคเอดส์ในจังหวัดเชียงใหม่ มีความรุนแรงที่สุดแม้จะเปรียบเทียบกับกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากกว่าจังหวัดเชียงใหม่ กล่าวได้ว่า ปัญหาการทวีจำนวนของผู้ป่วยเอดส์และผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ในเขตภาคเหนือตอนบนโดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ “สูง” ที่สุดในประเทศไทย⁹⁵

⁹⁵ น.พ. ชาลิต นาถประทาน สถานการณ์โรคเอดส์ในเขตภาคเหนือตอนบน สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 10 มีนาคม 2536

นอกจากนี้ มีข้อมูลเพิ่มเติมในรายละเอียดของกลุ่มผู้ติดเชื้อเอดส์จำแนกตามปัจจัยเสี่ยง ปรากฏว่ากลุ่มผู้ป่วยโรคเอดส์ที่เกิดจากเพศสัมพันธ์มีจำนวนสูงสุด รองลงมาคือ เด็กที่ติดเชื้อจากมารดา (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 สถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์และผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์

สถานการณ์ผู้ป่วยโรคเอดส์และผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ (ARC) จำแนกตามปัจจัยเสี่ยง และรายปี ในเขตรับผิดชอบ สกต. 10 เชียงใหม่ 2531-2536								
ปัจจัยเสี่ยง		2531	2532	2533	2534	2535	2536*	รวม
1. เพศสัมพันธ์	AIDS	1	-	28	127	417	38	611
	ARC	-	4	59	85	467	13	628
2. ยาเสพติด	AIDS	1	1	2	4	14	-	22
	ARC	-	1	6	9	19	-	35
3. รับเลือด	AIDS	-	-	-	-	4	-	4
	ARC	-	-	-	-	4	-	4
4. ติดเชื้อจากมารดา	AIDS	-	1	-	4	101	5	111
	ARC	-	-	1	6	26	-	33
5. ไม่ทราบปัจจัย	AIDS	-	-	8	18	44	-	70
	ARC	-	1	2	2	69	-	74

หมายเหตุ : ไม่รวมจังหวัดลำพูน และแม่ฮ่องสอน

ที่มา : สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 10 เชียงใหม่ 2536

* ตัวเลขปี 2536 รวบรวมถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2536

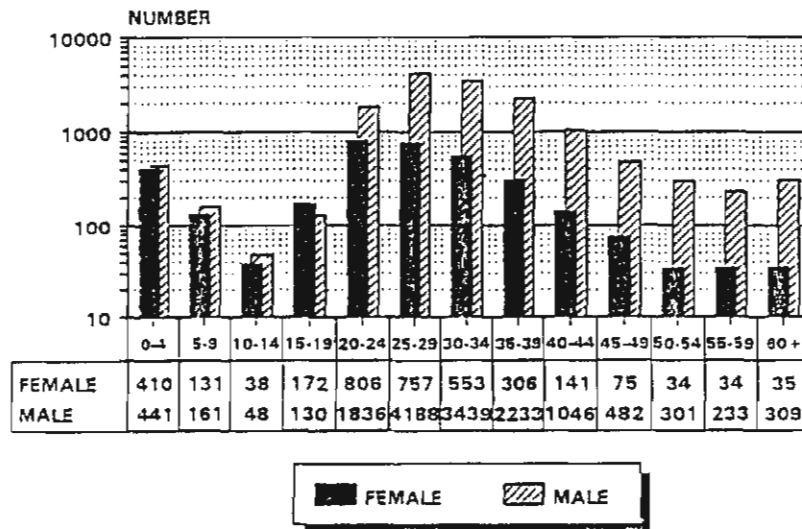
ทั้งนี้มีตัวเลขยืนยันจากสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 10 เชียงใหม่ ถึงสถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์ 6 จังหวัดภาคเหนือของไทย (เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน พะเยา แม่ฮ่องสอน) มีประมาณ 4,000 คน (50% ของประเทศ) ปี 2536 เขตควบคุมโรคติดต่อเขต 10 มีจำนวนทารกติดเชื้อเอดส์จากมารดามากกว่าทุกภาค⁹⁶

⁹⁶ ชวลิต นาดประทาน สถานการณ์โรคเอดส์ในชุมชนภาคเหนือ : ปัญหาในการป้องกันและดูแล ผู้ติดเชื้อผู้ป่วยเอดส์ เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเรื่องโรคเอดส์ในภาคเหนือ : ปัญหาและแนวทางการ แก้ไข ณ อาคารเรียนรวม คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สิงหาคม 2537

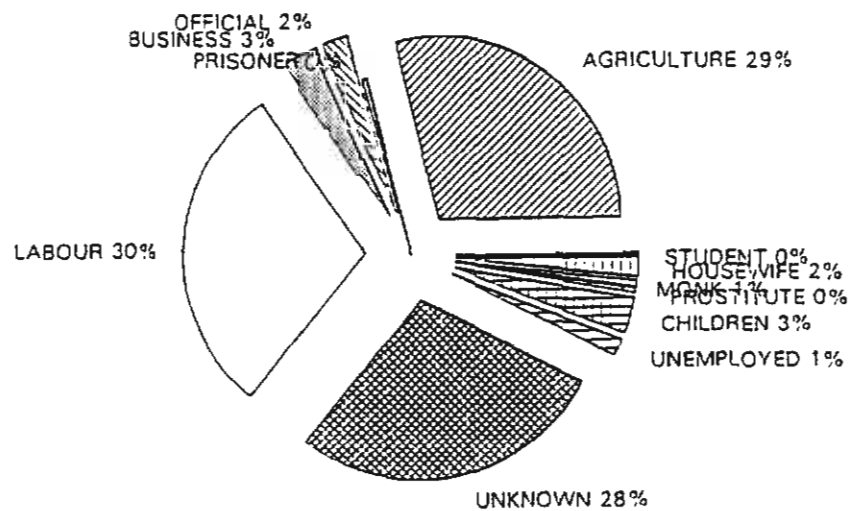
แผนภูมิที่ 5 และ 6 แสดงผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และ HIV จำแนกตาม เพศ อายุ และอาชีพ ปี พ.ศ.

2538

AIDS/HIV SYMPTOMATIC CASE BY AGE GROUP CDC REGION 10 (31 OCTOBER 1995)

AIDS/ARC CASE BY OCCUPATION CDC REGION 10

31 OCT 1995

ที่มา : สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 10 เชียงใหม่

แผนภูมิที่ 5 แสดงให้เห็นจำนวนผู้ติดเชื้อโรคเอดส์/HIV ที่จำแนกตามเพศและอายุ เห็นได้ว่าทุกกลุ่มอายุมีเพศชายติดเชื้อมากกว่าเพศหญิง และกลุ่มอายุที่ติดเชื้อมากที่สุดคือ กลุ่มอายุ 25-29 ปี และตั้งแต่อายุ 20 ปี ถึง 44 ปี ซึ่งเป็นวัยฉกรรจ์ มีจำนวนผู้ติดเชื้อสูงมาก

แผนภูมิที่ 6 แสดงอัตราร้อยละของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และ ARC จำแนกตามอาชีพ เห็นได้ว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกรและกลุ่มผู้ใช้แรงงานมีอัตราสูงใกล้เคียงกัน (29 และ 30%) ส่วนอาชีพอื่น ๆ มีจำนวนน้อย

ในปี พ.ศ.2538 มีตัวเลขล่าสุดของสถานการณ์เอดส์ในเชียงใหม่ เปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นในเขต 10 ในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และอัตราตายจำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	AIDS	HIV	รวม	อัตรา/ประชากร 100,000 คน	ตาย	อัตราตาย
เชียงใหม่	5160	3241	8401	554.9	1345	88.8
เชียงราย	3926	1835	5761	496.2	1534	132.1
ลำพูน	1109	782	1891	466.1	414	102.2
ลำปาง	1781	483	2264	311.0	776	106.6
พะเยา	1583	837	2420	471.3	606	118.0
แม่ฮ่องสอน	199	199	398	188.9	153	72.6
เขต 10	13758	7377	21135	466.5	4828	106.5
ทั่วประเทศ	33413	14044	47457	81.8	9326	16.1

ที่มา : Report AIDS case in Thailand January 1996 AIDS Situation & Prevention/control
The office of Communicable Disease Control Region 10 Chiang Mai Thailand
Jan, 1996

ตัวเลขที่ทางสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 10 รวบรวมได้ในปี 2538 นั้นมีอัตราที่สูงมาก ผู้ป่วยเอดส์ที่ติดเชื้อในช่วงแรกได้ตายเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราตายสูงมาก

นอกจากนี้พบว่าเคมีสถิติผู้ติดเชื้อเอดส์เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง 6 เท่า แต่แนวโน้มในอนาคต สัดส่วนของหญิงติดเชื้อกำลังเพิ่มขึ้น ผู้ติดเชื้อเอดส์ชายหญิงส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยแรงงานเกษตรกรร้อยละ 38 แรงงานทั่วไปร้อยละ 34 ผู้ติดเชื้อเอดส์ปัจจุบันในเขต 10 ปัจจัยที่ติด

เชื้อเกิดจากโสเภณีโดยตรงร้อยละ 30-50 โสเภณีแอบแฝงร้อยละ 10-15 ชายชอบเที่ยวร้อยละ 10-20 แม่บ้าน (ตั้งครรภ์) ติดเชื้อจากสามีร้อยละ 4-6 ผู้บริจาคเลือดร้อยละ 3-4⁹⁷

ทั้งนี้ประชาชนชาวเชียงใหม่เองแม้จะรู้ว่าการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ก็ยังมีพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการติดเอดส์ คือ พฤติกรรมการเที่ยวกลางคืน ดื่มสุราแล้วเที่ยวโสเภณีโดยไม่ใส่ถุงยาง บางครั้งใช้แต่ดิ่งออกกลางคืน หรือถุงยางแตกไม่เปลี่ยน และพฤติกรรมการจับไก่หรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับคนรู้จักโดยไม่ใส่ถุงยาง แม้ว่าจะเห็นว่าถุงยางใช้ง่าย ไม่ยุ่งยาก เป็นวิธีที่ดีในการป้องกันการตั้งครรภ์และกามโรค⁹⁸ เมื่อเป็นเช่นนี้ เป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่าชาวเชียงใหม่โดยเฉพาะเพศชายซึ่งยังคงมีพฤติกรรมการเที่ยวโสเภณีที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ดังกล่าวข้างต้นย่อมมีโอกาสได้รับเชื้อโรคเอดส์เพื่อแพร่ต่อไปยังภรรยา/คูรัก หรือหญิงบริการรายอื่นต่อไป เพราะกลุ่มหญิงอาชีพพิเศษ หรือหญิงบริการเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการได้รับเชื้อโรคเอดส์ และแพร่เชื้อโรคเอดส์มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ⁹⁹ ที่ผ่านมามีการศึกษาพบว่า หญิงอาชีพพิเศษมีความรู้และมีทัศนคติในทางบวกต่อการป้องกันโรคเอดส์ แต่ในขณะที่เดียวกันกลับปรากฏว่าการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรคยังไม่ดีเท่าที่ควร¹⁰⁰ โดยเฉพาะหญิงบริการในเชียงใหม่ซึ่งมีผู้มาใช้บริการจำนวนมากนั้น พบว่าหญิงบริการที่มีโอกาสได้รับความรู้จะมีทัศนคติและวิธีการป้องกันโรคเอดส์ดีกว่าหญิงบริการที่ขาดความรู้ หญิงบริการที่มีรายได้สูงมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์โดยให้ลูกค้าใช้ถุงยางอนามัยน้อย และไม่ปฏิเสธลูกค้าที่ไม่ใช้ถุงยาง นอกจากนี้เจ้าสำนัก คนเชียร์แขกและลูกค้าจะมีอำนาจเหนือหญิงบริการ ถ้าเป็นลูกค้าประจำหรือคูรักจะทำให้หญิงบริการป้องกันตนเองจากเอดส์น้อยลง¹⁰¹

ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นชาวเชียงใหม่กลุ่มใดก็ย่อมตกอยู่ในภาวะการอันเลวร้ายนี้ แต่ก็ยังขาดความตระหนักในอันตรายและมีพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์กันอยู่อย่างสม่ำเสมอ ตัวอย่างเช่น นักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จากโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ทำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่ในระดับสูงและมีทัศนคติที่ดีต่อโรคเอดส์ บางส่วนมีพฤติกรรมเสี่ยง (39.70%) โดยเคยมีเพศสัมพันธ์กับหญิง

⁹⁷ ขวลิต นาดประทาน เฟื่องอ้าง

⁹⁸ ชลธิชา เรื่องยุทธวิธีการ ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ของประชาชน เขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2536

⁹⁹ วีระ งามสุด 5 ปีแรกของการเผยแพร่วิธีการและการป้องกันควบคุมโรคเอดส์ในประเทศไทย เอกสารการประชุมวิชาการร่วมเรื่องโรคเอดส์ : ภัยเงียบที่คุกคามเยาวชนไทย สถาบันวิจัยสุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2532

¹⁰⁰ เทพพนม เมืองแมนและคณะ พฤติกรรมทางสุขภาพของกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิด AIDS และการบริหารในการควบคุมการป้องกันของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในประเทศ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหิดล พ.ศ. 2531

¹⁰¹ อุไรวรรณ วุทยานนท์ พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ : ศึกษาเฉพาะกรณีหญิงอาชีพพิเศษในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2534

บริการโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยหรือใช้เป็นบางครั้ง นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ถุงยางไม่ถูกวิธีและมีถุงยางแตกรั่ว แม้ว่าสถาบันการศึกษาที่นักศึกษาเหล่านี้ศึกษาอยู่จะเป็นของรัฐ มีการควบคุมอย่างเข้มงวดอยู่แล้ว¹⁰² นอกจากนี้คนงานในโรงงานอุตสาหกรรม กรรมกรก่อสร้าง และทหารเกณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่ต่างก็มีความรู้เรื่องโรคเอดส์ในระดับปานกลางแต่ยังคงมีพฤติกรรมเสี่ยงโดยการไปใช้บริการของหญิงบริการเมื่อมีความต้องการทางเพศ และมีการใช้ถุงยางอนามัยเป็นบางครั้งเท่านั้น โดยเฉพาะกรรมกรก่อสร้างซึ่งมีอัตราการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในกลุ่มนี้สูงมาก เนื่องจากกลุ่มนี้รู้ดีถึงผลของการเที่ยวหญิงบริการ แต่ยังขาดจิตสำนึกในการแก้ปัญหา เพราะการเที่ยวหญิงบริการทำให้เกิดความสุข เป็นผลจากค่านิยมทางเพศที่ได้รับมาตั้งแต่วัยเด็ก เป็นสิ่งท้าทาย นำทดลองเพื่อแสดงความเป็นลูกผู้ชาย ผสมผสานกับการชักชวนของเพื่อน การเมาสุรา และความสวยงามของหญิงบริการ¹⁰³

นอกจากพฤติกรรมทางเพศที่ขาดความระมัดระวังของคนหนุ่มที่ส่วนใหญ่เป็นคนโสด ดังกล่าวข้างต้น เป็นแต่พ่อบ้านเองก็ยังมีปัญหาเรื่องนี้ ทำให้การติดเชื้อเอดส์แพร่เข้าสู่ครอบครัว โดยการตรวจพบการติดเชื้อเอดส์ในหญิงมีครรภ์ และมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในจังหวัดเชียงใหม่ สาเหตุที่พ่อบ้านไปใช้บริการทางเพศ เนื่องจากถือว่าการไปเที่ยวโสเภณีของชายที่แต่งงานแล้วเป็นเรื่องที่ทำได้ เมื่อภรรยาไม่สามารถจะให้ความสุขทางเพศได้ ดังนั้นเมื่อไปนอกบ้านพบเพื่อน ชวนดื่มสุราแล้วพาไปเที่ยวต่อก็จะไป นอกจากนี้อาจเนื่องมาจากภรรยาไม่เข้าใจ คำตักเตือน ปากจัด จู้จี้ขี้บ่น ปล่อยตัว ไม่มีเวลาเอาใจ ทำให้พ่อบ้านที่เคยไปเที่ยวหญิงบริการมาแล้ว ก่อนแต่งงานจะไปเที่ยวอีก¹⁰⁴

สำหรับเรื่องของเอดส์ที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ของชายนักเที่ยวเกี่ยวกับหญิงบริการทางเพศนั้น ผู้ปฏิบัติทั้งฝ่ายรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องได้แยกออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายแรก พุ่งประเด็นของการป้องกันแก้ไขปัญหานี้ไปยังการณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัย 100% อีกฝ่ายหนึ่งมีความคิดเห็นว่าการณรงค์เรื่องถุงยางอนามัยเท่านั้นเป็นการสนับสนุนให้ผู้ชายไปเที่ยวหญิงบริการมากยิ่งขึ้น และมองไม่เห็นคุณค่าของความรักในครอบครัว เมื่อมีการโต้แย้งกันที่สุดในที่สุดการประชุมสัมพันธวงศ์ป้องกันโรคเอดส์จึงมีทั้งการให้ใช้ถุงยางอนามัย และการหันมานั้นให้สร้างความรัก ความอบอุ่นในครอบครัวเพื่อเป็นเกราะกำบังโรคเอดส์ ถึงอย่างไรก็ตามสถานการณ์เอดส์ในเชียงใหม่ก็ยังน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง จะมีชาวเชียงใหม่สักกี่คนที่กำลังเดินอยู่บนถนนวันนี้แล้วคิดว่า เขากำลังเดินอยู่ท่ามกลางโรคภัย และผู้คนที่ไม่ช้าจะต้องตายด้วยโรคภัยนั้น

¹⁰² อำไพ ชนะกอก ขวรงค์ เขียวพานนท์ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติกับพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535

¹⁰³ คู ธาวิรรณ ไชยบุญเรือง ความรู้และการปฏิบัติตนในการป้องกันและติดเชื้อโรคเอดส์ในผู้ใช้แรงงานชาย โรงงานอุตสาหกรรมธนาอินทร์คอนเดนเซอร์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 2535 พิษณุ ปันเกษตรกิจ พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ในทหารเกณฑ์ กองบิน 41 จังหวัดเชียงใหม่ 2535 และนพพวรรณ นพเคราะห์ พฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ของกรรมกรก่อสร้างชายเขตเมืองเชียงใหม่ 2537 ทั้ง 3 เรื่อง เป็นวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹⁰⁴ พัทธิน ดำรงกิตติกุลและคณะ การป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในคู่สามีภรรยา : บทเรียนจากการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง การป้องกันโรคเอดส์ในสตรี ก่อนจะสายเกินแก้ 27-28 พฤษภาคม 2536

แม่ญิงขายตัวกับเอดส์ : ภาพสะท้อนคุณภาพชีวิตและปัญหาสังคมในเชียงใหม่

เชียงใหม่เมืองหลวงเก่าแก่ของรัฐอิสระ ประชาชนมีขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเอง บ้านเมืองในอดีตร่มรื่นและสงบสุขผู้คนยิ้มแย้มมีน้ำใจไมตรี มีโบราณสถานและโบราณวัตถุล้ำค่า มีทัศนียภาพสวยงาม และสถานที่ท่องเที่ยวมากมายทั้งใกล้และไกลเมืองมีอากาศหนาวเย็น มีดอกไม้สวยงาม มีสินค้าหัตถกรรมงดงามจำนวนมากทำให้คนต่างถิ่นอยากมาเที่ยวมาทำธุรกิจและตั้งรกรากอยู่ที่เชียงใหม่ ประกอบกับปี พ.ศ. 2507 ได้มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี 2512 เป็นปีส่งเสริมการท่องเที่ยว ปี 2522 สร้างสนามบินนานาชาติที่เชียงใหม่และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 4 ทำให้เชียงใหม่ได้เป็นเมืองหลักของภาคเหนือตามแผนพัฒนาเมืองหลัก¹⁰⁵ เชียงใหม่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วหลายฝ่ายต่างดีใจและภูมิใจจะมีสักกี่คนที่มองเห็นปัญหาที่ติดตามาด้วยความเจริญเติบโตอย่างไร้การควบคุมดูแลนั้น การพัฒนาที่ทำให้ธุรกิจบริการทางเพศเจริญเติบโตและซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาการแพร่เชื้อโรคเอดส์ในเชียงใหม่ทวีความรุนแรงจนยากที่จะควบคุมจนถึงขั้นวิกฤตด้วยสาเหตุหลายประการ

1. ความต้องการของผู้ใช้บริการ และรายได้จากธุรกิจบริการทางเพศ

ตราบไคที่ชายนักเที่ยว ทั้งชาวไทยและต่างประเทศยังคงยึดมั่นในมาตรฐานทางเพศของสังคมในการตอบสนองความต้องการทางเพศของตนโดยใช้บริการของหญิงบริการว่าเป็นพฤติกรรมที่ทำให้ได้อย่างง่ายดายและบางคนยังถือเป็นเรื่องของ "ชายชาตรี" อีกด้วยตราบนั้นธุรกิจบริการทางเพศในเชียงใหม่ขอมเจริญเติบโตขึ้น ประกอบกับธุรกิจนี้เป็นธุรกิจที่สร้างความมั่งคั่งร่ำรวยให้แก่ผู้ที่อยู่ในขบวนการ ไม่ว่าจะเป็นเอนต์ นายทุน เจ้าของสถานบริการ หญิงบริการ และทุกคนที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นช่องทางให้นักลงทุนที่แสวงหาเงินตราจากการลงทุนน้อยได้กำไรมหาศาล มุ่งมายังเชียงใหม่เพื่อสร้างสถานบริการโดยอาศัยรูปแบบที่แปลกใหม่ปิดบังเบื้องหลังอันเลวร้ายไว้ ทำให้แหล่งขายบริการทางเพศ

¹⁰⁵

ธนสวรรค์ เจริญเมือง "เชียงใหม่ในกระแสการเปลี่ยนแปลง" ใน อัครพงษ์ สังขจาทิต และสมโชคิ อ่องสกุล บรรณาธิการ ปัญหาเชียงใหม่ : ข้อมูลพื้นฐานและบทความทางวิชาการ เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่อง ปัญหาเชียงใหม่ ห้องประชุมศูนย์ฝึกอบรมและ พัฒนา สำนักงานเกษตรภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ 11-13 ธันวาคม 2534.

เพิ่มจำนวนและความซับซ้อนขึ้น จนยากที่กฎหมายจะเข้าดำเนินการได้ อีกทั้งธุรกิจนี้ยังมอบคุณประโยชน์ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องบางคนเพื่อให้ธุรกิจดำเนินต่อไปเมื่อมีหญิงบริการและสถานบริการแบบแอบแฝงเพิ่มจำนวนมากขึ้น ช้ำยังถูกอิทธิพลต่าง ๆ ปกป้องไว้ การควบคุมแลเพื่อป้องกันเอดส์ จึงทำได้ยากยิ่ง

2. การใช้บริการโสเภณีเด็ก และการนำเข้าโสเภณีจากต่างประเทศ

สาเหตุของการมีโสเภณีเด็กเกิดจากความต้องการของชายนักเที่ยวที่ต้องการร่วมเพศกับเด็ก ตามความเชื่อเรื่องความ "บริสุทธิ์" และความปลอดภัยจากโรค ทำให้แหล่งบริการทางเพศต้องจัดหาเด็กหญิงที่พ่อแม่นำมาขายแลกกับเงินจำนวนไม่มากนักมาไว้บริการลูกค้าอยู่เสมอทั้งนี้การนำ "เด็กใหม่" มาให้ลูกค้าที่มีเงิน "เปิดบริสุทธิ์" ย่อมสามารถเรียกค่าตัวได้มากเช่นกัน¹⁰⁶ สำหรับการนำเข้าโสเภณีจากต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นเด็กสาวชาวพม่าและชาวยุโรปจากประเทศจีนรวมทั้งสาวไทยใหญ่ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวยากจน ไม่รู้ภาษาไทย เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ด้วยรูปร่างหน้าตาผิวพรรณที่สวยงาม ความเชื่อและไม่รู้ ทำให้กลุ่มผู้อยู่ในขบวนการค้าหญิงดักดวงเอาผลประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ทั้งเด็กสาวชาวเหนือและชาวต่างชาติต่างด้วยโอกาสและขาดความรู้ในอันที่จะปกป้องตนเองจากโรคเอดส์

3. ปัญหาเกิดจากคุณภาพของถุงยางอนามัยและจำนวนครั้งของการให้บริการทางเพศ

หญิงบางคนขาดความรู้เกี่ยวกับถุงอนามัย เมื่อใช้ไปบางครั้งหลวมหลุด บางอันแตก ยิ่งในช่วงเทศกาลที่มีแขกมาใช้บริการจำนวนมากต่อวัน ทำให้เกิดบาดแผลที่เจ็บปวดจึงละเลยการใช้ถุงยางอนามัย เหล่านี้เป็นโอกาสให้หญิงบริการติดเชื้อโรคเอดส์ได้

4. การขายบริการทางเพศของหญิงที่ติดเชื้อโรคเอดส์แล้ว

หญิงบริการที่ได้รับการตรวจเชื้อเอดส์แล้วและทราบว่าตนเองติดเชื้อยังคงกลับไปทำงานต่อ เพื่อสะสมเงินไว้รักษาตัวและให้ผู้อยู่หลัง¹⁰⁷ ส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยทำให้โรคเอดส์แพร่กระจายไปในชายนักเที่ยว และติดต่อไปยังภรรยาและลูกต่อไป

จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นทำความเข้าใจกับผู้ที่ต้องทำงานป้องกันแก้ไขปัญหาสตรีในภาคเหนือ ซึ่งนับวันจะยุ่งยากซับซ้อนขึ้น เมื่อประกอบกับมีโรคอันเกิดจากเพศสัมพันธ์โรคใหม่ที่รักษาให้หายไม่ได้เกิดขึ้น การทำงานจึงยิ่งทวีความยุ่งยากและต้องเผชิญกับความหนักใจเพิ่มขึ้นอีกมากมาย

¹⁰⁶ คำนิยมในเรื่อง "เปิดบริสุทธิ์" และรายได้ดูรายละเอียดจาก ศุภิมา นฤมล นางงามตุ๊กกระจก : การศึกษากระบวนการกลายเป็นหมอนวดไทย สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2531, หน้า 115-118.

¹⁰⁷ วัฒนา โยธาใหญ่ "การติดตามพฤติกรรมและการดูแลสุขภาพของหญิงบริการหลังการติดเชื้อ HIV : กรณีศึกษาศูนย์กามโรคและโรคเอดส์ เขต 10 เชียงใหม่" 2538 (อัดสำเนา).

กฎหมายและนโยบายของรัฐต่อธุรกิจบริการทางเพศ

ในด้านกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณี ได้มีผู้ให้ความสนใจไต่ถามถึงกฎหมายที่จะมาช่วยแก้ไขปัญหาโสเภณีกันมาก พระราชบัญญัติแรกที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีมีขึ้นในรัชกาลที่ 5 คือ พระราชบัญญัติป้องกันการสัณจรโรค ร.ศ. 127 ประกาศใช้ทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2456 พระราชบัญญัตินี้ให้มีการจดทะเบียนหญิงค้าประเวณีและเจ้าสำนัก โดยเสียภาษีให้แก่รัฐ ต่อมาปี พ.ศ. 2503 ด้วยมติของสหประชาชาติ ไทยต้องยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการสัณจรโรคและประกาศใช้พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี 2503 คือไม่ให้มีสำนักและหญิงค้าประเวณีโดยถูกต้องตามกฎหมาย¹⁰⁸ แต่ปรากฏว่าภายหลังมีการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จำนวนหญิงโสเภณีกลับเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง ทำให้มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ว่าพระราชบัญญัติใช้ไม่ได้ผล ควรมีการแก้ไข ต่อมาปี 2517 มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติการค้าประเวณีและพระราชบัญญัติสงเคราะห์สตรีบางประเภท แต่ไม่ผ่านมติสภานิติบัญญัติ พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับเสนอให้มีการจดทะเบียนหญิงและสำนักค้าประเวณี¹⁰⁹ ซึ่งในระยะต่อมาก็มีคนเรียกร้องให้พิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติปี พ.ศ. 2503 โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่สนับสนุนให้มีการจดทะเบียนโสเภณีและกลุ่มที่คัดค้าน¹¹⁰ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2532 ถึงปี 2533 สมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้จัดตั้ง กสส.¹¹¹ ขึ้นและมอบให้คณะกรรมการ ปปพ.¹¹² ช่วยกันพิจารณากร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่ชื่อว่า ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าหญิง เด็ก และเยาวชน พ.ศ.... ซึ่งนำเอาพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณีปี 2503 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2471 มาพิจารณาร่วมด้วย หากแต่การเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลและนายกรัฐมนตรีในช่วงนั้น ทำให้ร่างพระราชบัญญัตินี้เงียบหายไป ด้วย จนกระทั่งมีการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณีเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อต้นปี พ.ศ. 2535 และผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเรียบร้อยแล้ว แต่ยังไม่ผ่านมติสภานิติบัญญัติ ได้มีกลุ่มองค์กรทั้งฝ่ายรัฐและเอกชนจำนวนมากคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินี้

¹⁰⁸ วารุณี ภูริสินสิทธิ์. บทความปริทัศน์ว่าด้วยเรื่องโสเภณี. วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 เมษายน-กันยายน 2529 หน้า 118.

¹⁰⁹ วารุณี ภูริสินสิทธิ์. เพิ่งอ้าง

¹¹⁰ กลุ่มเงาขอ. โสเภณีที่รัก. บริษัทพิชการพิมพ์จำกัด 2525

¹¹¹ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ

¹¹² คณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามธุรกิจทางเพศ

จากการศึกษาพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับเปรียบเทียบผลลัพธ์ผลเสียที่จะเกิดแก่สังคม โดยเฉพาะผลที่จะเกิดแก่หญิงกลุ่มที่ด้อยโอกาสในสังคม กล่าวได้ว่าร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าหญิง เด็ก และเยาวชน น่าจะก่อให้เกิดผลดีในทางปฏิบัติมากกว่าฉบับอื่น ทั้งนี้ ในร่าง พ.ร.บ ฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงเด็ก และเยาวชน (ปปญค.) โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ข้าราชการในระดับหัวหน้าจากกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อยู่ 17 ตำแหน่ง รวมทั้งผู้แทนจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และผู้ที่เข้าใจในปัญหาเป็นกรรมการอีกอย่างน้อย 12 คน¹¹³ สาระสำคัญในร่างพ.ร.บ. นี้ เน้นการลงโทษ ผู้จัดหา จัดส่ง ชักพา เจ้าของกิจการ ผู้ดูแล หรือผู้จัดการสถานการค้าประเวณี ฯลฯ ด้วยโทษสถานหนัก ในขณะที่ไม่มีการลงโทษหญิงผู้ค้า ทั้งนี้ให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ปกครองของเด็กที่ไม่รับผิดชอบต่อบุตรในปกครองของตน¹¹⁴ ในกรณีการขายบุตร ซึ่งสาระสำคัญในร่าง พ.ร.บ ฉบับนี้ค่อนข้างจะครอบคลุมสาเหตุของปัญหา ผลของปัญหา และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้ในพื้นที่ ค่อนข้างจะได้ผล เพราะอำนาจมิได้ตกอยู่กับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้ต้องอาศัยการประสานงานระหว่างองค์กรของรัฐและเอกชนหลายฝ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับร่าง พ.ร.บ. ปราบการค้าประเวณี ซึ่งเพิ่งผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีนั้น สาระสำคัญที่เด่นที่สุด คือ ให้ผู้ทำการค้าประเวณีต้องมีบัตรตรวจสุขภาพที่จะต้องมีการรับรองจากแพทย์และอยู่ในแบบที่อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์กำหนด เฉพาะในประเด็นนี้สามารถจะมองได้ว่าถ้าประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้เมื่อไรประเทศไทยย่อมถือว่าการค้าประเวณีนั้นถูกต้องตามกฎหมายโดยให้ผู้ค้าฯ มีบัตรตรวจสุขภาพ เท่ากับหญิงที่ต้องการจะค้าประเวณีจะต้องไปจดทะเบียนของกรมประชาสงเคราะห์ ถ้าค้าโดยไม่มียบัตรจะมีโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน เมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็นนี้ก็เป็นที่น่าวิตกอย่างยิ่ง เพราะในทางปฏิบัติแล้วทำได้ยากยิ่ง ตัวอย่างเช่น ในจังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์กามโรคสามารถควบคุมดูแลสำนักและสถานบริการทางเพศประเภทอื่น ๆ ได้ เป็นเพราะทั้งเจ้าของกิจการและตัวหญิงผู้ค้าประเวณีต่างได้รับประโยชน์ จากการควบคุมดูแลนั้น หญิงที่ติดโรคจะได้รับการดูแลรักษาในราคาที่ต่ำมากไปจนถึงบริการฟรี เมื่อหญิงรักษาตัวให้ปลอดโรค

¹¹³ ดูรายละเอียดในร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าหญิง เด็กและเยาวชน พ.ศ.....

เอกสารหมายเลข 2 มาตรา 5 ถึง มาตรา 9

¹¹⁴ ร่าง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าหญิง เด็ก และเยาวชน, เพิ่งอ้างมาตรา 10 ถึง มาตรา 16 และมาตรา 30

ทั้งหญิงและเจ้าของกิจการก็มีรายได้ดีสม่ำเสมอ แต่ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงให้หญิงที่ทำการค้าประเวณีต้องไปทำบัตรฯ จากสำนักทะเบียนของกรมประชาสงเคราะห์ คงจะทำให้เกิดการซ้ำซ้อนในการตรวจสอบ และทางกรมประชาสงเคราะห์มีเจ้าหน้าที่ที่จะให้บริการดูแลรักษาหรือไม่ ถ้าไม่มีการทำเช่นนี้จะไม่เกิดผลในทางปฏิบัติแน่นอน เพราะทุกวันนี้ก็ไม่มีใครสามารถจับกุมหรือบังคับให้ขายเล็กเที่ยว หรือให้หญิงเลิกค้าได้ นอกจากจะทำให้เขาเห็นคุณค่าของการเลิก และโทษของการมีพฤติกรรมสำส่อนทางเพศอย่างชัดเจนเท่านั้น

นอกจากสาระสำคัญดังกล่าว ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ยังมีประเด็นสำคัญ ที่พอจะวิเคราะห์ได้ว่า ทำเพื่อเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคจากเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะโรคเอดส์
2. สกัดกั้นโสเภณีเด็ก
3. ลงโทษสถานหนักแก่ผู้จัดหา เจ้าของกิจการ ผู้ดูแล ผู้จัดการ ฯลฯ และไม่เอาโทษแก่โสเภณีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี

ในประเด็นป้องกันการแพร่ระบาดของเอดส์ โดยใช้บัตรตรวจสุขภาพนั้น กล่าวไปแล้วว่าทำได้ยากยิ่ง เพราะการติดเชื้อ HIV จากชายนักเที่ยว จะเกิดขึ้นได้ทุกครั้งที่ยิงเข็มโดยไม่มีการป้องกันที่ดี เจ้าหน้าที่จะใช้วิธีใดในการตรวจสอบ และทำให้สถานบริการแต่ละแห่งปลอดเอดส์ได้¹¹⁵ ทั้งนี้ในประเด็นของสิทธิมนุษยชน เจ้าหน้าที่ไม่มีสิทธิบังคับตรวจเอดส์ โดยเจ้าตัวไม่ยินยอม และเมื่อทราบว่าหญิงในสำนักคนใดติดเชื้อ HIV เจ้าหน้าที่ก็ไม่มีสิทธิแจ้งให้ผู้อื่นหรือเจ้าของสถานบริการทราบ

ที่ว่าร่าง พ.ร.บ. นี้จะช่วยแก้ไขปัญหาโสเภณีเด็ก ด้วยการกำหนดโทษแก่ผู้จัดหรือยินยอมให้หญิงอายุไม่เกินสิบแปดปีทำการค้าประเวณี ในสถานหนักและลงโทษแก่โสเภณีเด็กนั้น¹¹⁶ คงทำได้ไม่ยากนักเช่นกัน เพราะปัญหาโสเภณีเด็กเกิดจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ และความต้องการของชาวนักเที่ยวรวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายกับธุรกิจการท่องเที่ยว ฯลฯ โดยเฉพาะโสเภณีเด็กข้ามชาติ ในเมื่อการค้าประเวณีเป็นธุรกิจที่ทุกฝ่ายตักตวงเอาผลประโยชน์จากเด็ก ทุกฝ่ายที่ได้ประโยชน์ย่อมพยายามทุกวิถีทางที่จะรักษาผลประโยชน์ไว้แม้ว่าจะผิดกฎหมาย กฎหมายฉบับนี้คงไม่อาจช่วยเด็กที่ค้าขายการศึกษามากให้พ้นจากเงื้อมมือของผู้หวังประโยชน์ที่มีความเฉลียวฉลาด เชี่ยวชาญ และอิทธิพลได้

¹¹⁵ ตามมาตรา 6 ของร่าง พ.ร.บ. นี้กล่าวว่า “เพื่อประโยชน์ในการป้องกันการแพร่เชื้อโรคที่ติดต่อกันได้โดยการมีเพศสัมพันธ์ อธิบดีมีอำนาจออกประกาศกำหนดมาตรการต่าง ๆ โดยอนุมัติของรัฐมนตรีให้ผู้ทำการค้าประเวณีปฏิบัติตามได้ มาตรการดังกล่าวต้องไม่มีลักษณะเป็นการจดทะเบียนหรือการขออนุญาต”

¹¹⁶ มาตรา 12 ถึงมาตรา 15 ระบุโทษของผู้จัดหาผู้ทำการค้าประเวณี เจ้าของกิจการ ผู้ดูแลหรือผู้จัดการสถานค้าประเวณี ผู้หน่วยเหินขา กักขัง เพื่อการค้าประเวณีไว้ให้ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปี สามปี ห้าปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาทและสูงสุดถึงเก้าหมื่นปี ถ้าหากกระทำกับเด็กและเยาวชนอายุไม่เกินสิบแปดปีจะต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ข้างหนึ่ง

ดังนั้น การแก้ไขพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 และพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ซึ่งไม่มีผลในการบังคับใช้แล้วให้เป็นกฎหมายที่ช่วยให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้นจึงจะช่วยแก้ปัญหาการค้าประเวณีได้บ้าง

เป็นความหวังของหลายฝ่ายที่อยากให้การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการขายบริการทางเพศ แต่ในที่สุดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทำให้ร่างพระราชบัญญัติทุกฉบับไม่ว่าจะเสนอโดยฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้านหรือองค์กรพัฒนาสตรี ต้องถูกยกเลิกไปโดยปริยาย จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2535 รัฐบาลของนายกรัฐมนตรี ชวน หลีกภัย ได้มอบนโยบายเกี่ยวกับธุรกิจทางเพศต่อหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ที่ทำเนียบรัฐบาล โดยให้ทุกพื้นที่เร่งรัดปราบปรามช่องโสเภณีที่ผิดกฎหมาย เน้นมิให้มีโสเภณีเด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปี) เด็ดขาด เนื่องด้วยภาพพจน์ของประเทศไทยเสื่อมเสียในสายตาของชาวโลก¹¹⁷ อีกทั้งปัญหาผู้ติดเชื้อเอดส์ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้รัฐบาลเข้มงวดกับปัญหาโสเภณี โดยเฉพาะโสเภณีเด็ก เมื่อรัฐบาลมอบนโยบายให้เช่นนี้ ทำให้มีการกวาดล้างโสเภณีบ่อยครั้งขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจบริการทางเพศในจังหวัดเชียงใหม่หลายประการด้วยกันคือ¹¹⁸

ประการที่หนึ่ง การสร้างหลักฐานและโกงอายุ ในกรณีที่เป็นเด็กสาวต่างชาติที่ถูกซื้อหรือล่อลวงมาขายบริการที่เชียงใหม่ จะไม่มีหลักฐานการเป็นคนไทย ทางแหล่งขายบริการได้สร้างหลักฐานปลอมขึ้น นอกจากนี้ จากความนิยมของลูกค้าที่มีต่อเด็กอายุน้อย ทำให้เอเจนต์พยายามหาเด็กต่างชาติมาบริการตามแหล่งต่าง ๆ เด็กเหล่านี้ถูกสอนให้ปกปิดอายุจริง ทุกคนจะตอบเมื่อถูกถามว่าอายุ 18 ปี หญิงบริการที่เป็นโสเภณีเด็กและโสเภณีข้ามชาติมาจากครอบครัวยากจนมาก บางคนถูกล่อลวงและซื้อหาในราคาถูกมาก เป็นหญิงที่ไม่รู้ภาษาไทย ไปไหนมาไหนไม่เป็น จึงถูกกดขี่และเอารัดเอาเปรียบจากเจ้าของสถานบริการการปกปิดอายุจริงทำให้เจ้าหน้าที่ไม่อาจให้ความช่วยเหลือได้

ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงสถานที่และรูปแบบของแหล่งบริการทางเพศ ในขณะที่ฝ่ายปราบปรามใช้มาตรการกวาดล้างตามนโยบายของรัฐบาล สถานบริการต่างได้ใช้วิธีปิดหรือเปลี่ยนสภาพภายนอกมิให้เป็นที่น่าสนใจเจ้าหน้าที่ บางแห่งจะทำให้ดูคล้ายร้านขายของหรือร้านขายเครื่องดื่มธรรมดา สำหรับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่จะไม่ใช้ความรุนแรงและจะคอยเตือนเมื่อจะมีเจ้าหน้าที่จากส่วน

¹¹⁷ จากการนำเสนอในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร รวมทั้งการถ่ายทำเป็นภาพยนตร์ที่นำเสนอภาพของการขายบริการทางเพศของหญิงบริการในประเทศไทย ตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์ “Bangkok back street” รวมทั้งการให้ความหมาย “Bangkok” ในดิคชันนารี “ลองแมน” (ดูรายละเอียดในมติชนสุดสัปดาห์ กรกฎาคม 2536 หน้า 71)

¹¹⁸ ข้อมูลทั้งหมดจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 10 และศูนย์กามโรคเขต 10 ซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่

กลางมาปราบปราม เจ้าของสถานบริการบางแห่งจะย้ายหญิงบริการจำนวนมากไปซ่อนไว้ แล้วให้ลูกค้านัดว่าจะพาไปให้ที่ไหน ทำให้หญิงถูกกักขังไม่ให้ออกไปไหน และไม่ได้รับการเอาใจใส่ในเรื่องสุขภาพ เจ้าของจะมุ่งให้ขายบริการอย่างเดียว นอกจากการย้ายสถานที่แล้ว ได้มีการเปลี่ยนรูปแบบของแหล่งบริการและการขายบริการออกไปอย่างหลากหลาย เช่น แอบแฝงในร้านขายยาต้องเหล้า สถานออกกำลังกาย ร้านตัดผม สโมสรสันทนาการ นวดแผนโบราณ ฯลฯ บางครั้งให้หญิงเตร็ดเตร่เรียกลูกค้าอยู่ตามสวนสาธารณะ ห้างสรรพสินค้า หญิงบางคนทำงานเป็นอิสระในรูปแบบ พนักงานขายเครื่องสำอางค์เครื่องใช้ในบ้าน บางคนคอยจับลูกค้าตามสถานีขนส่ง บางคนเช่าห้องชุดเพื่อขายบริการทางเพศโดยมีนายหน้าติดต่อให้ เหล่านี้ทำให้การควบคุมทำได้ยาก หญิงบางกลุ่มเกรงกลัวกฎหมายอยากเลิกอาชีพนี้ จะพยายามทำงานหนักเพื่อเก็บเงินก้อนให้ได้

ประการที่สาม การกวาดล้างทำให้หญิงบริการทำงานหนักขึ้น เมื่อหญิงถูกจับกุมไป เจ้าของสถานบริการจะให้คนไปไต่ตัวออกมา เมื่อออกมาก็ต้องทำงานใช้หนี้ค่าปรับ หญิงบริการต้องทำงานหนักกว่าเดิมเพื่อเก็บเงินและใช้หนี้ ยังมีการกวาดล้างบ่อยครั้งเท่าใดก็จะทำให้หญิงไม่อาจหลุดออกไปจากธุรกิจบริการทางเพศนี้ได้ ด้วยเธอต้องรับภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้น ทั้งยังถูกปิดบัง กักขัง หรือโยกย้ายไปยังที่ห่างไกลและลำบากกว่าเดิม

ประการที่สี่ ปัญหาในการดูแลป้องกันโรคเอดส์ โดยปกติแล้วหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลด้านสุขภาพ จะเข้าไปดูแลสุขภาพและให้ความรู้ในการป้องกันโรคแก่หญิงบริการในแหล่งบริการ โดยได้รับความร่วมมือจากเจ้าของสถานบริการในการให้หญิงบริการไปตรวจสุขภาพสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทำให้สามารถจะโฆษณาสถานบริการของตนเองได้ว่า "ปลอดเอดส์" ดึงดูดลูกค้ามาใช้บริการให้มากขึ้น ส่วนหญิงบริการรายใหม่จะได้รับบริการการเจาะเลือดเพื่อการเฝ้าระวังเอดส์ เมื่อมีมาตรการเข้มงวดเรื่องโสเภณีเด็ก หญิงบริการที่อายุต่ำกว่า 18 ปี จะถูกเจ้าของปกปิดซ่อนเร้น ไว้มิให้เจ้าหน้าที่ที่เข้าไปดูแลและให้ความรู้ได้พบเห็น ทำให้ไม่ได้รับความรู้และการดูแลป้องกันโรค สถานบริการบางแห่งไม่ยอมให้เจ้าหน้าที่เข้าไปดูแล มีการเข้มงวดในการออกไปนอกสถานบริการของหญิง เมื่อติดเชื้อโรคเอดส์จึงไม่ได้รับการตรวจและดูแลจากแพทย์ กลายเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคเอดส์ให้แก่สังคมต่อไป

ประการที่ห้า เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายมีช่องทางหารายได้เพิ่มขึ้น โดยปกติแล้วการประกอบธุรกิจขายบริการทางเพศในจังหวัดเชียงใหม่ดำเนินอยู่ได้ด้วยการจ่ายค่าคุ้มครองหรือภานินอกระบบให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย เมื่อมีการปราบปรามเข้มงวดเจ้าหน้าที่ได้อาศัยเป็นปัจจัยหาเหตุเรียกเงิน หญิงบริการที่ออกจากสถานบริการไปตรวจสุขภาพหรือเรื่องอื่น ทำให้ต้องจ่ายเงินถึงสองสามครั้งในเวลาหนึ่งเดือนทำให้ทั้งเจ้าของสถานบริการและหญิงบริการไม่อยากออกไปตรวจสุขภาพตามเวลาที่นัดหมาย

จะเห็นได้ว่ากฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวกับธุรกิจบริการทางเพศดูเหมือนจะช่วยปกป้องผู้หญิงที่อยู่ในธุรกิจนี้ แต่ในทางปฏิบัติยังมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลกระทบโดยตรงแก่หญิงบริการและการควบคุมดูแลป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ อีกทั้งไม่ได้ทำให้จำนวนโสเภณีเด็กลดลงดังที่หลายฝ่ายคาดหวัง

บทสรุปและวิเคราะห์

รายงานเรื่อง "แม่หญิงชาวดำกับเอเดส : ภาพสะท้อนคุณภาพชีวิตและปัญหาสังคมของเชียงใหม่" เขียนขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสะท้อนภาพวิกฤตด้านคุณภาพชีวิตที่เกิดจากธุรกิจขายบริการทางเพศที่กำลังเจริญรุ่งเรืองอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และกำลังจะนำความหายนะถึงขั้นสูญสิ้นเผ่าพันธุ์มาให้แก่ชาวเชียงใหม่ซึ่งอยู่ในนครที่ก่อตั้งและพัฒนามานานถึง 700 ปี โดยพญามังรายปฐมบรมกษัตริย์ราชวงศ์มังราย

ความเจริญรุ่งเรืองในอดีตอันยาวนานไม่ว่าจะเป็นด้านการทำมาหากิน การเกษตรกรรม ชลประทาน ตลาด รวมไปถึงการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เห็นหน้าที่อันสำคัญยิ่งของกษัตริย์ล้านนาไทยในอดีตทุกพระองค์ที่จะทำให้แก่อาณาประชาราษฎร์ในดินแดนล้านนา โดยมีนครเชียงใหม่เป็นศูนย์กลาง จนกระทั่งนครเชียงใหม่ตกอยู่ในความเสื่อมและเป็นเมืองขึ้นของพม่า เมื่อได้มีการฟื้นฟูนครเชียงใหม่ขึ้นมาภายใต้การปกครองของราชอาณาจักรไทย เชียงใหม่ได้รวมกันเป็นปึกแผ่นอีกครั้งหนึ่งในมณฑลพายัพ เมื่อประเทศสยามมีนโยบายรวมหัวเมืองไว้ด้วยกัน ตำแหน่งกษัตริย์ของนครเชียงใหม่ก็ถูกยกเลิกไป และนครเชียงใหม่ได้รับฐานะใหม่เป็น จังหวัดเชียงใหม่สืบมาจนปัจจุบัน

สภาพสังคมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนยุคดั้งเดิมมีพระพุทธศาสนามำจูนให้เกิดความสงบสุขร่มเย็น ทั้งกษัตริย์ ขุนนาง และประชาชนได้อาศัยหลักธรรมของพระศาสนาในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน แม้กระนั้นก็มีได้เกรงกลัวต่อข้าศึกที่มาทำสงครามด้วย จนเมื่อถึงยุคเสื่อมที่บ้านเมืองอ่อนแอ สภาพสังคมก็ได้เสื่อมโทรมลง เมื่อพม่าเข้ามาปกครอง ผู้คนก็หลบหนีกันไปอยู่ที่อื่นจนรกร้าง หลังจากพระยาภาวดีพิชัยบุรินทร์ได้กลับสู่ความสงบสุขอีกครั้งด้วยจำนวนประชากรไม่มากนัก ทำให้ไม่มีปัญหาสังคมใด ๆ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทยได้ส่งผลกระทบมายังเชียงใหม่ ทำให้เกิดระบบผลิตเพื่อค้าที่ทุกฝ่ายจะต้องแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ สังคมเชียงใหม่ตกอยู่ภายใต้กระแสทุนนิยมและบริโภคนิยมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาเชียงใหม่ให้เป็นศูนย์กลางความเจริญครบวงจรจากนโยบายของรัฐบาลทุกยุคสมัยส่งผลให้เชียงใหม่เปลี่ยนแปลงไปดังที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ปัญหาต่าง ๆ ที่แข่งขันกันเกิดขึ้นมาให้ผู้บริหารและประชาชนปวดหัวยอมเป็นประจักษ์พยานถึงความเจริญอย่างไร้ขอบเขต และการควบคุมนั้น

ปัญหาการขายบริการทางเพศเป็นหนึ่งในปัญหาสังคมที่เจริญเติบโตขึ้นควบคู่กับสังคมตั้งแต่ยุคก่อตั้งอาณาจักรจนปัจจุบัน ยุคก่อตั้งอาณาจักรล้านนาและนครเชียงใหม่ มีการบันทึกเรื่องราวของผู้หญิงในราชวงศ์ที่ได้รับการยอมรับยกย่องในสังคม ทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ไมตรีในอาณาจักรและอุปถัมภ์พระศาสนา บทบาทของไพร่เมืองหญิงในยุคนั้นคือ การเป็นแม่บ้านแม่เรือน ค้าขายและทำงานในไร่นา ระบบชนชั้นทางสังคมในยุคนั้นทำให้มีการใช้เงินทองทรัพย์สินซื้อขายไพร่หญิงอันเป็นจุดเริ่มต้นของการขายบริการทางเพศในสังคมล้านนา และมีการกล่าวถึง "แม่กำลัง" หรือหญิงโสเภณีไว้ในสมัยพระเจ้าเกือนา เมื่อพม่าเข้าครอบครองล้านนามีการข่มเหงหญิงและการขายบริการทางเพศแก่ทหารพม่าเมื่อยามยากแค้น แม้เมื่อเป็นอิสระอยู่ภายใต้ราชอาณาจักรไทย แม่หญิงล้านนาก็มีการขายบริการทางเพศต่อเนื่องกันมาจนมีสถานบริการทางเพศเพิ่มจำนวนมากขึ้น

แผนเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยสร้างค่านิยมแบบใหม่แก่ชาวชนบทเพิ่มภาระหนี้สินและความต้องการในการบริโภคสิ่งทันสมัยที่แปลกใหม่ ทำให้หญิงสาวชนบทดิ้นรนเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศ ประกอบกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว การสร้างท่าอากาศยานเชียงใหม่ ทำให้ธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเจริญเติบโตควบคู่ไปกับธุรกิจทางเพศ

เมื่อธุรกิจบริการทางเพศเจริญเติบโตขึ้น ภาพของแม่หญิงเหนือที่ปรากฏโดยทั่วไปลดคุณค่าของหญิงไทยลงในสายตาของชาวไทยและชาวต่างประเทศ การเข้มงวดในแหล่งขายบริการทางเพศทำให้ผู้ประกอบการพัฒนารูปแบบของแหล่งบริการออกไปจากแบบบริการทางเพศโดยตรง (เปิดเผย) ได้แก่ สำนักคาเฟ่ ร้านอาหาร ไปเป็นรูปแบบบริการทางเพศโดยแอบแฝง ได้แก่ โรงแรม บาร์เบียร์ บาร์เกย์ บาร์อโกโก้ ไนส์คลับ ออบ อบ นวด นวดแผนโบราณ คอกเทลเลาจน์ บริการเพื่อนเที่ยว ร้านเสริมสวย นางทางโทรศัพท์ คาราโอเกะ และสาลายาดอง

การที่หญิงสาวชาวเหนือจำนวนหนึ่งไปค้าประเวณีเป็นปรากฏการณ์ที่มีปัจจัยอันเป็นสาเหตุที่ซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยผลักดันของชุมชนชนบท ได้แก่ ความยากจน มีพี่น้องหลายคน ค่านิยมการเสี่ยงโชคและเลียนแบบรวมกับทัศนคติไม่รังเกียจหญิงที่ไปขายบริการแล้วกลับมาบ้าน ระบบการศึกษาที่ไม่ได้ปลูกฝังความรักท้องถิ่น สื่อมวลชนที่ปลูกฝังบริโภคนิยม แรงกระตุ้นของชุมชนที่อ่อนแรงลง ปัจจัยดึงดูดจากสถานประกอบการ ได้แก่ รายได้จำนวนมาก ลักษณะชีวิตในเมือง การเลียนแบบปัจจัยแรงจูงใจจากสังคม ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยว การประกวดความงามของสตรี อิทธิพลของสื่อมวลชนและความต้องการของลูกค้า รวมทั้งค่านิยมของชาวไทยในเรื่องเพศ เหล่านี้เป็นเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ทำให้ธุรกิจบริการทางเพศขยายตัวต่อไปอย่างมั่งคั่ง ในขณะที่กฎหมายที่ออกมาเพื่อป้องกันและปราบปรามเรื่องนี้หย่อนยานขาดประสิทธิภาพ

การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศนำไปสู่โรคอันเกิดจากเพศสัมพันธ์หลายชนิดแต่ก็ยังไม่ทำให้ชายชอบเที่ยวเกรงกลัวจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2527 โรคจากเพศสัมพันธ์โรคใหม่ก็เกิดขึ้น และแพร่ระบาดเข้าสู่เมืองเชียงใหม่ทั้งยังมีความรุนแรงมากที่สุด เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว มีการหมุนเวียนของหญิงบริการในแหล่งบริการยากแก่การควบคุม การปฏิบัติงานด้านการควบคุมโรคเป็นไปด้วยความยากลำบาก เหล่านี้เป็นอุปสรรคในการหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในจังหวัดเชียงใหม่

ปี พ.ศ. 2531 โรคเอดส์ปรากฏขึ้นในเชียงใหม่ ในระยะเวลาเพียง 8-9 ปี จำนวนผู้ป่วยและผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์เพิ่มสูงขึ้นอย่างน่ากลัว จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดอันดับหนึ่งของประเทศไทยในเรื่องจำนวนผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ และความรวดเร็วของการแพร่ระบาด กล่าวได้ว่า ปัญหาการทวีจำนวนของผู้ป่วยเอดส์และผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่สูงที่สุดในประเทศไทย ทั้งนี้การติดเชื้อเริ่มต้นจากชายรักร่วมเพศ ต่อมายังหญิงบริการทางเพศ ชายนักเที่ยว จนในที่สุดถึงเด็กทารกที่ติดเชื้อเอดส์จากมารดา แม้ว่าการนำเสนอข่าวสารการแพร่ระบาดของโรคเอดส์จะไปสู่มวลชนอย่างทั่วถึง แต่ชาวเชียงใหม่และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ยังคงมีพฤติกรรมการเที่ยวหญิงบริการทางเพศโดยไม่ได้ป้องกัน โอกาสในการรับเชื้อเอดส์จึงมีอยู่ทั่วไปโดยเฉพาะในกลุ่มชายวัยแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นักศึกษา กรรมกรก่อสร้าง คนงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทหารเกณฑ์

จนกระทั่งวันนี้ ที่มีผู้ติดเชื้อโรคเอดส์จำนวนมากทยอยกันเสียชีวิตไปวันแล้ววันเล่า เรียกได้ว่าถึงขั้นวิกฤตด้วยสาเหตุจากความต้องการของผู้ใช้บริการและรายได้จากธุรกิจบริการทางเพศ การใช้บริการโสเภณีเด็กและโสเภณีข้ามชาติ คุณภาพของถุงยางอนามัย จำนวนครั้งของการใช้บริการทางเพศ และการขายบริการทางเพศของหญิงที่ติดเชื้อโรคเอดส์แล้ว ทั้งนี้กฎหมายที่ออกมาเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหารูทึงนี้ก็ไม่ได้มีการปรับปรุงให้ทันกับความซับซ้อนและเล่ห์เหลี่ยมของขบวนการค้าเด็กและหญิง

จะเห็นได้ว่าวิกฤตของปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์เกิดจากความไม่รู้ ไม่ตระหนักของหญิงบริการ การขาดจิตสำนึกของเจ้าของสถานบริการและชายนักเที่ยว รวมทั้งนโยบายของรัฐต่อปัญหาการค้าประเวณีที่ขาดความชัดเจน ต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายขาดความเข้มงวดจริงจังในทางปฏิบัติ สิ่งสำคัญก็คือกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ ไม่ได้รับความเอาใจใส่ เร่งรัดปรับปรุงแก้ไขให้ทันกับความซับซ้อนของปัญหา ทำให้ผู้ที่อยู่ในขบวนการของธุรกิจที่เห็นแต่ประโยชน์ของตนเองอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายสร้างความมั่งคั่งให้แก่ตนเองและพวก จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นในบทที่ 1-4 ทำให้มองเห็นการกดขี่ เอารัดเอาเปรียบทางเพศต่อเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี (มีเด็กอายุตั้งแต่ 11-12 ปี เป็นหญิงบริการอยู่ตามสถานบริการทั่วไปในเชียงใหม่ : (จากการสำรวจของผู้เขียนช่วงปี พ.ศ. 2528 ถึง

ปัจจุบัน) ที่มีอยู่อย่างสม่ำเสมอ เด็กถูกบังคับให้ทำงานหนัก บางครั้งถูกทารุณทำร้ายร่างกายเพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการทางเพศของชายนักเที่ยว โดยที่พ่อ-แม่และตัวเด็กได้รับเงินค่าตัวเพียงเล็กน้อย ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ที่มีในกลุ่มหญิงบริการ โดยเฉพาะเด็กที่ยากจนและด้อยโอกาสยังไม่ได้รับสะสาง เจ้าหน้าที่ไม่อาจเข้าไปควบคุมดูแลให้ความช่วยเหลือได้ ภาพที่เลวร้ายเช่นนี้สมควรแล้วหรือที่จะมีอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ที่คนไทยทุกหมู่เหล่าพากันยกย่องอย่างภาคภูมิใจว่างดงามตระการตา มีพร้อมสรรพสิ่งของความเจริญรุ่งเรืองจนกระทั่งได้เป็นจังหวัดตัวแทนของประเทศไทยในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 18

ในการเฉลิมฉลองอายุครบ 700 ปีของเชียงใหม่ นครคู่ขวัญล้านนาไทยในปี 2539 นี้ ภาพของขบวนแห่นางงามที่นิ่งมากับขบวนรถบุปผชาติ การฟ้อนรำที่สวยงามเพื่ออวดแขกบ้านแขกเมืองแต่เบื้องหลังเป็นหยดน้ำตาของพ่อ-แม่ญาติพี่น้องของหญิงบริการที่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ ผสมกับหยดน้ำตาของเด็กสาวรุ่นใหม่ที่ถูกนำมาขายเพื่อเป็นทาสรองรับความมโหรีของชายนักเที่ยวที่มาชมงานฉลองครั้งนี้ ดังนั้นการสะท้อนภาพเบื้องหลังของความสนุกสนาน รื่นเริงให้ทุกคนมองเห็นปัญหาและช่วยกันวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขจึงเหมาะสมกับโอกาสนี้อย่างยิ่ง

มีปัจจัยหลายประการด้วยกันที่ทำให้ผู้หญิงเหนือเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศมากกว่าผู้หญิงในภาคอื่น ๆ จนทำให้ขบวนการค้าหญิงเจริญรุ่งเรืองอยู่ทางภาคเหนือ และทำให้จังหวัดเชียงใหม่ได้รับเกียรติเป็นจังหวัดอันดับหนึ่งของสถิติผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ ปัจจัยที่ทำให้ทุกฝ่ายที่ตั้งใจจริงในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโสเภณีไม่อาจจะทำงานสำเร็จได้ ผู้เขียนขอเสนอมุมมองของตนเองในเรื่องนี้ไว้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ระบบค่านิยมและระบบบรรทัดฐานทางเพศของสังคมไทย

ในสังคมไทยซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนวัฒนธรรมไทยพุทธนั้น ได้สร้างระบบค่านิยมและระบบบรรทัดฐานทางเพศขึ้นมาใช้ในการควบคุมทางสังคม¹¹⁹ โดยมอบให้สถาบันครอบครัวเป็นตัวแทนในการจัดเกลา สังคมได้นำเอา สถาบันครอบครัวมาเชื่อมโยงเข้ากับระบบบรรทัดฐานทางเพศเนื่องจาก

1. สถาบันครอบครัวทำหน้าที่ในการวางบรรทัดฐานที่ถูกต้องในการผลิตสมาชิกใหม่อบรมและเลี้ยงดูสมาชิกให้ยอมรับบรรทัดฐานของสังคม บรรทัดฐานในการผลิตสมาชิกใหม่ก็คือกฎเกณฑ์ทางเพศ ซึ่งควบคุมพฤติกรรมทางเพศของหญิง และชายให้เป็นตามที่สังคมต้องการ
2. บรรทัดฐานทางเพศจะต้องทำให้เกิดการทดแทนสมาชิกใหม่เพื่อสืบทอดสังคมต่อไป

¹¹⁹ ดูรายละเอียดเรื่องระบบบรรทัดฐานทางเพศใน สุธิมาน นฤมล นางงามตุ๊กระจก : การศึกษากระบวนการกลายเปลี่ยนหมอนวดไทย อ้างแล้ว. หน้า 56-67

ดังนั้นการแต่งงานและระบบครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียวจึงเป็นกลไกหนึ่งของการควบคุมความปรารถนาทางเพศให้อยู่ในระบบครอบครัว พฤติกรรมทางเพศที่ผ่านการยอมรับของสังคมตามวัฒนธรรมและเพณีจึงเป็นเรื่องที่ชอบธรรม ความสัมพันธ์ทางเพศก่อนหรือนอกระบบการแต่งงานจึงเป็นเรื่องเสื่อมเสีย

ภายใต้ระบบบรรทัดฐานทางเพศนี้ได้ควบคุมและกำหนดพฤติกรรมของผู้หญิงอยู่สองบรรทัดฐานคือ บรรทัดฐานของความเป็นแม่ (Maternity norms) ซึ่งแสดงถึงการครอบงำของเพศชายอย่างชัดเจน เพราะในบรรทัดฐานของความเป็นแม่ได้จำกัดสิทธิของผู้หญิงไว้ในการต้องคลอดและเลี้ยงดูบุตร ผู้หญิงที่ "ดี" จะต้องมีบุตร และแบกรับหน้าที่ในการฟูมฟักเลี้ยงดูไปจนกว่าบุตรจะโต โดยเฉพาะในสังคมไทยที่ไม่ยอมปล่อยให้เด็กดูแลรับผิดชอบตนเองง่าย ๆ นั้น แม่จะต้องทำหน้าที่นี้ตั้งแต่วัยสาวไปจนชราไม่ว่าจะมีสามีหรือญาติมาช่วยหรือไม่ แม่จะต้องเสียสละชีวิตของตนเองให้แก่บุตรได้ ส่วนบรรทัดฐานที่สองคือ บรรทัดฐานเกี่ยวกับเรื่องเพศ (Sexuality norms)¹²⁰ เป็นบรรทัดฐานที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมทางเพศของหญิง เรื่องเพศของผู้หญิงหมายถึงความสามารถที่จะปลูกฝังความปรารถนาทางเพศขึ้นในตัวผู้ชาย ตัวอย่างเช่นของความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อบทบาทระหว่างเพศชายกับเพศหญิง เช่นเชื่อว่าผู้หญิงอ่อนแอกว่าชายและเป็นสมบัติของชาย ความต้องการทางเพศของชายมีมากกว่าหญิงและจำเป็นต้องปลดปล่อย ชายชาตรีต้องมีความสามารถในเรื่องเพศ และผู้หญิงที่ดีไม่ควรแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศ ดังนั้นสังคมจึงมีข้อห้ามสำหรับผู้หญิงไว้ในเรื่องต่อไปนี้

- การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน
- การมีเพศสัมพันธ์นอกกระบวนแต่งงาน
- การมีเพศสัมพันธ์ของหญิง หม้าย หย่าร้าง
- การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงด้วยกัน หรือชายมากกว่าหนึ่งคน

นอกจากนี้ยังมีมาตรฐานเชิงซ้อนในบรรทัดฐานทางเพศ ซึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างทางสังคมที่เน้นความเป็นใหญ่ของชายเหนือกว่าหญิง สังคมให้สิทธิทางเพศแก่ชายมากกว่าหญิง คือ สิทธิของชายที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงได้หลาย ๆ คน ในขณะที่พฤติกรรมเดียวกันนี้ผู้หญิงเป็นผู้กระทำจะถูกกลงโทษทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม สิ่งนี้ได้สะท้อนและกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง จึงเป็นการง่ายที่ผู้ชายจะสร้างหรือสงวนสิทธิพิเศษเกี่ยวกับ

¹²⁰ ดูรายละเอียดจาก จิรติ ดิงศภัทย์ “ผู้หญิง แรงงานและชีวิตครอบครัว วิธีการวิเคราะห์ทัศนคติสตรีเพศ” เศรษฐศาสตร์การเมือง 1(3) พ.ค.-มิ.ย. หน้า 15-38.

เรื่องเพศไว้ในเฉพาะหมู่ผู้ชาย ดังนั้นรูปแบบพฤติกรรมทางเพศที่มีมาตรฐานเชิงซ้อนอยู่เบื้องหลัง จึงเปิดโอกาสให้ผู้ชายแสวงหาความสุขทางเพศ เน้นความพึงพอใจของตน และความสุขทางกาย แต่เข้มงวดในพฤติกรรมทางเพศของผู้หญิง โดยการสงวนความบริสุทธิ์ของเพศหญิง

ความไม่เท่าเทียมของสถานภาพทางเพศที่ผู้หญิงเป็นรองนั้น Schur¹²¹ เห็นว่าในการปฏิสัมพันธ์ประจำวัน ผู้หญิงถูกรับรู้และได้รับการตอบสนองในการเป็นสมาชิกของเพศหญิง การตอบสนองนั้นแสดงถึงระดับของตราประทับในความเป็นหญิง อันเป็นสถานภาพที่ถูกลดคุณค่า การเป็นหญิงจึงถูกเหมารวมว่า ผู้หญิงไม่ว่าจะอยู่ในสังคมใด หรือชนชั้นใด เหตุผลก็คือเพียงเพราะความเป็นเพศหญิง ซึ่งถูกโครงสร้างสังคมที่ชายเป็นใหญ่เอารัดเอาเปรียบในทุก ๆ แง่มุมของชีวิต นับตั้งแต่ความตึงเครียดทางจิตใจ การกีดกันเลือกปฏิบัติในหน้าที่การงาน การศึกษา กฎหมายที่ลำเอียงบนพื้นฐานของเพศ การกำหนดบทบาททางเพศที่ตายตัว สภาพที่ผู้หญิงจำต้องอยู่ในฐานะพึ่งพา ขึ้นต่อผู้ชาย รวมทั้งความกดดันทางเพศ¹²² กฎเกณฑ์เหล่านี้ได้รับการถ่ายทอดซ้ำแล้วซ้ำอีกอย่างชอบธรรม เพื่อรักษาสภาพที่เป็นรองของผู้หญิงและความมีอำนาจเหนือกว่าผู้ชายได้ถูกส่งผ่านเข้าไปในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทั้งผู้หญิงและผู้ชายต่างยอมรับและคำนึงมาตรฐานเชิงซ้อนนี้ไว้ตลอดมา

เมื่อพิจารณาลักษณะครอบครัวไทยที่ชายเป็นใหญ่ และใช้บรรทัดฐานทางเพศในการจัดสรรสิทธิ และพันธะผูกพันกับผู้หญิงที่มีคุณค่า ผู้หญิงที่มีคุณค่าหรือผู้หญิงดี คือผู้หญิงที่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางเพศ รักษาพรหมจรรย์จนถึงเวลาแต่งงานอันจะทำให้คุณค่าของผู้หญิงสูงขึ้น เป็นทรัพย์สินที่มีค่า หายาก และจะต้องผูกขาดผู้หญิงที่ดีไว้ภายใต้ระบบการแต่งงาน ในขณะที่เพศชายไม่จำเป็นต้องมีเพศสัมพันธ์ เพียงแต่ในระบบครอบครัว จึงยอมให้เกิดระบบหลายเมียได้

“อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้สังคมไทยยังยอมรับว่าชายเป็นใหญ่เสมอ ถ้าหญิงใดแต่งงานก็ยัง คงถือคติว่าต้องรักและเชื่อสัตย์ต่อสามีคนเดียว ห้ามแบ่งความรักหรือไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับชายอื่น เพราะถือว่าผิดศีลธรรมอย่างร้ายแรง ส่วนสตรีสาวโสด เรื่องความสัมพันธ์ทางเพศยังถูกถือว่าควรอยู่ในขอบเขต โดยไม่ควรจะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับชายใดจนกว่าจะแต่งงานแล้ว หญิงคนใดเปลี่ยนคู่ควรเป็นประจำหรือชอบไปเที่ยวกับชายมากหน้าหลายตา สังคมจะรังเกียจ ผู้หญิงจึงยังคงต้องปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของประเพณี”¹²³

¹²¹ Schur Edwin M. อ้างใน สุลิมา นฤมล นามงามตุ้กระจก อ้างแล้ว หน้า 63

¹²² จิรติ ดิงศภัทย์ อ้างแล้ว หน้า 15

¹²³ เฉลิม จันปฐมพงศ์ และคณะ อ้างใน สุปาจริย์ วิชัยโรจน์ สุปาจริย์ การยอมรับพฤติกรรมทางเพศ
วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2529

เมื่อนำเรื่องนี้มาพิจารณาในประเด็นการเที่ยวหาหญิงบริการของชายไทยแล้ว จะเห็นได้ว่าในโครงสร้างสังคมที่ชายเป็นใหญ่เช่นสังคมไทย จึงง่ายที่ผู้ชายจะสร้างสิทธิพิเศษเกี่ยวกับเรื่องเพศไว้เช่นนี้ และแน่นอนที่ว่าเมื่อระบบบรรทัดฐานทางเพศเป็นเช่นนี้ เมื่อสถาบันครอบครัวทำหน้าที่ถ่ายทอดบรรทัดฐานนี้จนกลายเป็นค่านิยมของชายไทย การที่ชายโสคหรือพ่อบ้านจะไปมีภรรยาน้อยหรือไปเที่ยวหาหญิงบริการทางเพศจึงเป็นเรื่องธรรมดา บางทีอาจจะเป็นเรื่องโก้เก๋ที่นำมาโอ้อวดกันในกลุ่มเพื่อนด้วยซ้ำ สำหรับชายโสคนั้นจะเริ่มต้นแสวงหาเพศสัมพันธ์เพื่อแสดงความเป็น "ชายชาตรี" ตั้งแต่เริ่มแตกเนื้อหนุ่ม ที่เรียกกันในวัฒนธรรมไทยว่า "ขึ้นครุ" อันเป็นสาเหตุนำไปสู่การติดเชื่อโรคเอดส์เพราะความไม่รู้ ส่วนชายพ่อบ้านที่มักจะอ้างว่า "เบื่ออึกที่บ้าน" หรือภรรยาจู้จี้ขี้บ่น ปล่อยตัว ไม่ให้ความสุขทางเพศแก่ตน ฯลฯ แล้วไปเที่ยวหาหญิงบริการซึ่งก็ไม่เคยถูกดำเนินคดีจากภรรยาหรือสังคมเลย สังคมกลับหันมาลงโทษผู้หญิงที่เป็นภรรยาว่าไม่ดีเอง

ทั้งนี้เมื่อเอาบรรทัดฐานทางเพศมากำหนดพฤติกรรมของหญิงขายบริการทางเพศในสังคมไทยแล้ว หญิงบริการจะถูกจัดอยู่ในพวก "หญิงเลว" เนื่องจากมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายจำนวนมาก โดยไม่ผ่านกระบวนการแต่งงาน สังคมจึงประนามและรังเกียจ ผู้ชายจึงใช้มาตรฐานนี้มากดขี่ เอาเปรียบหญิงบริการในทุกวิถีทางนับตั้งแต่การมองดูผู้หญิงเหล่านี้ว่าเปรียบเสมือนสัตว์ หรือสิ่งของที่ซื้อหามาได้ทุกเวลา โดยเฉพาะชายนักเที่ยวที่ชอบซื้อบริการจากสาวเหนือ จะมองภาพสาวเหนือว่าสวยงามเหมือนดอกไม้ ว่านอนสอนง่าย ไม่ห้าวแข็ง¹²³ เป็นความพึงพอใจที่ส่งเสริมความรู้สึกมีอำนาจเหนือกว่าของชาย การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศอย่างรุนแรง ไม่เมตตาปราณี ทำให้คู่เงินที่จ่ายไปให้ แม้ว่าหญิงบริการบางคนจะมีอายุคราวลูกสาวของตนเอง ขณะที่หญิงบริการต้องทนทุกข์ทรมานกับการรับแขกที่จิตใจโหดร้าย จำนวนนับไม่ถ้วน วันแล้ววันเล่า โดยไม่อาจไปร้องทุกข์กับใครได้ เพียงเพราะชายได้จ่ายเงินซื้อการบริการนั้นแล้ว ในราคาที่ถูกลงมาก เหล่านี้แสดงอย่างชัดเจนถึงสิทธิพิเศษของชายที่มีอยู่เหนือหญิงอย่างสิ้นเชิง

ประการที่สอง ระบบความเชื่อดั้งเดิมถูกทำลายลงด้วยความทันสมัยและบริโภคนิยม

ในสังคมล้านนาดั้งเดิมมีความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติที่มีอยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน สำหรับในระบบครอบครัวและเครือญาติ กลไกประการสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมทางเพศของสมาชิกในครอบครัวมิให้ประพฤติดื้ออู่อาริดประเพณีและส่งเสริมสถานภาพของหญิงในครัวเรือนก็คือ ระบบความเชื่อผีปู่ย่า ชาวบ้านจะเชื่อว่าผีบรรพบุรุษจะมาคอยดูแลปกป้องรักษาลูกหลาน ความเกรง

¹²³ ลักษณะการว่านอนสอนง่าย จะเป็นลักษณะของเด็กเล็ก ๆ หรือสัตว์บางชนิดที่นำมาฝึกให้ทำตามมนุษย์ได้

กล่าวต่อการลงโทษของผีปู่ย่าทำให้ไม่มีใครกล้าทำ “ผิดผี” สำหรับการควบคุมพฤติกรรมทางเพศของหญิงนั้น ผู้ชายที่มาเกี่ยวพาราสีหญิงสาวจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของการนับถือผีปู่ย่าอย่างเคร่งครัด เมื่อเวลาที่ชายจะไปหาหญิงในประเพณี “แอ่วสาว” ซึ่งให้อิสระแก่ชายหญิงที่จะได้ทำความรู้จักสนิทสนมกันในระบบการเลือกคู่ โดยมีพ่อ-แม่ดูแลอยู่ห่าง ๆ นั้น มีข้อห้าม “ผิดผี” เป็นข้อห้ามชายที่ไปหาหญิงมิให้ล่วงเกินทางเพศแก่หญิง ถ้าชอบพอรักใคร่กันก็จะจัดการให้เป็นไปตามประเพณี มีพิธีเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษของฝ่ายหญิงและฝ่ายชายต้องหันมานับถือหลังจากแต่งงานอยู่ด้วยกัน ในข้อห้าม “ผิดผี” นี้เอง ชายบางคนก็หวังผลประโยชน์จากหญิงสาวได้อาศัยกฎเกณฑ์นี้เป็นทางนำหญิงออกจากชุมชนไปค้าประเวณีได้ นั่นคือ ในการ “แอ่วสาว” หากฝ่ายชายล่วงล้ำเข้าไปในเขตหวงห้ามของบ้าน หรือถูกเนื้อต้องตัวหญิงสาว ถือว่า “ผิดผี” จะต้อง “เสียผี” ตามประเพณี ให้ทำพิธีเลี้ยงผีด้วย หัวหมู 1 หัว เหล้า 1 ขวด ไก่ 1 คู่ และเงิน 6 บาท ก็จะได้หญิงไปเป็นคู่ครอง¹²⁷ ในอดีตชายจะพึงพอใจที่พาหญิงไปเป็นคู่อย่างแท้จริง แต่เมื่อมีการล่อลวงหญิงไปขายบริการเกิดขึ้น ชายที่มุ่งหมายจะล่อลวงหญิงก็จะจ่ายเงินจำนวนเล็กน้อยหลอกซื้อหญิงไปเป็นภรรยาแล้วนำเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศ อีกประเด็นหนึ่งกล่าวได้ว่า เมื่อวิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปด้วยกระแสบริโภคนิยม ความเชื่อที่มีมาแต่ดั้งเดิมได้ถูกค่านิยมใหม่ที่มุ่งเน้นวัตถุพบทำลายลง ชาย-หญิงมิได้สนใจที่จะเคร่งครัดในพฤติกรรมทางเพศดั้งเดิม มีการผิดลูกผิดเมียผู้อื่น คบชู้ หรือการที่ชาย-หญิงมาอยู่ด้วยกันโดยมิได้ทำตามประเพณีให้เห็นอยู่มากในชุมชน โดยการเลียนแบบจากสังคมเมืองที่ทันสมัย เมื่อชุมชนขาดการควบคุมในเรื่องนี้โอกาสที่หญิงจะออกไปสู่ธุรกิจบริการทางเพศก็ง่ายขึ้น นอกจากนี้ชาวบ้านถือว่า การที่ลูกหลานออกไป “หาเงิน” เช่นนี้เป็นการไปทำงานเพื่อสร้างหลักฐานให้แก่ตนเองและพ่อแม่ เพราะฉะนั้นผีปู่ย่าจะไม่ลงโทษจะคอยปกป้องรักษาให้ปลอดภัย

ประการที่สาม วิถีชีวิตที่เป็นพื้นฐานหล่อหลอมจิตใจและพฤติกรรม

สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศของเชียงใหม่และภาคเหนือค่อนข้างอุดมสมบูรณ์และมีอากาศเย็นสบายตลอดปี วิถีชีวิตไม่ต้องต่อสู้ดิ้นรน สงบ และเรียบง่าย หล่อหลอมบุคลิกภาพของชาวบ้านให้เป็นคนร่าเริง ใจดีใจง่าย ฯลฯ รวมทั้งมีวัฒนธรรมประเพณีที่เอื้ออำนวยต่อการชักจูงให้สตรีสาวไปสู่ธุรกิจขายบริการง่ายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นประเพณีการต้อนรับคนต่างถิ่นที่พ่อแม่จะอนุญาตให้ลูกสาวพูดคุยกับชายหนุ่มต่างถิ่นได้โดยไม่รังเกียจ หรือประเพณีการแอ่วสาวที่มีคุณค่าในอดีต แต่ได้กลายเป็นเครื่องมือของผู้หวังผลประโยชน์จากประเพณีนี้ นอกจากนี้สภาพดังกล่าวทำให้ผู้หญิงมีรูปร่างหน้าตางดงาม กิริยามารยาทอ่อนโยนนุ่มนวล มีนิสัยร่าเริงสนุกสนาน เป็นที่ถูกตาต้องใจหรือรสนิยม

¹²⁷ จีรลักษณ์ จงสถิตมัน อ่างแล้ว หน้า 134

ของชายนักเที่ยว แม้ในอดีตก็เป็นทีเลื่องลือในการนำสาวเหนือไปให้แก่ข้าราชการหรือเจ้านายเพื่อหวังเงินหรือลาภยศตอบแทน

ประการที่สี่ แนวคิดลดคติข่มขืนด้วยการมีหญิงบริการ

ในสังคมไทยที่มีโครงสร้างทางสังคมเอื้ออำนวยต่อความเป็นใหญ่และมีสิทธิเหนือหญิงของชาย ได้ปลูกฝังค่านิยมที่ฝังรากลึกในจิตใจ ทั้งสืบทอดต่อกันมาแนวคิดที่ว่าหญิงเป็นสิ่งที่มิได้สำหรับระบายความเครียดของชาย เมื่อชายมีความต้องการทางเพศจะต้องระบายออกด้วยการมีเพศสัมพันธ์กับหญิง ทำให้เกิดคติข่มขืนขึ้นอยู่อย่างสม่ำเสมอ เมื่อมีการปรามการค้าประเวณีและมีกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายพยายามลดจำนวนหญิงบริการหรือพยายามลดครั้งหญิงสาวจากชนบทไว้มิให้เข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศ ได้มีบางคนเสนอแนวคิดที่ว่า การที่มีหญิงบริการทางเพศอยู่ในสังคมเพื่อระบายความเครียดที่เกิดจากความต้องการทางเพศของชาย จะช่วยลดคติข่มขืนลง ถ้าไม่มีหญิงบริการ ลูกสาวหรือภรรยาของทุกคนก็คงจะไม่มีใครความปลอดภัยแน่ ผู้ที่มีแนวความคิดแบบนี้มีอยู่เป็นจำนวนมากในและแนวความคิดเช่นนี้ที่สนับสนุนให้เกิดการเที่ยวหญิงบริการ เมื่อตลาดยังมีความต้องการ ผู้จัดหาหญิงที่หวังผลประโยชน์ก็ย่อมจัดหาหญิงมาบริการให้แก่ชายอยู่อย่างสม่ำเสมอ หญิงก็ยังคงเป็นวัตถุสิ่งของที่ชายจ่ายเงินซื้อแล้วซื้อเลือกเอามาบำบัดความต้องการทางเพศของตนอยู่ต่อไป

อันที่จริงแล้ว คงจะมีเหตุผลอีกมากมายหลายประการที่จะนำมาอ้างอิงและวิเคราะห์การดำรงอยู่ของธุรกิจบริการทางเพศที่โยงใยไปสู่วิกฤตทางคุณภาพชีวิตด้วยโรคเอดส์ในเชียงใหม่ ทั้งนี้ผู้เขียนขอคาดการณ์ถึงแนวโน้มและทิศทางของธุรกิจบริการทางเพศในจังหวัดเชียงใหม่ไว้ว่า

1. จะมีหญิงบริการที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเพิ่มจำนวนขึ้นอีก และพัฒนารูปแบบของการขายบริการแบบอิสระของตนเองทั้งผ่านนายหน้าและไม่ผ่าน ทั้งนี้เมื่อหญิงบริการมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเอดส์ย่อมมีอัตราของการป้องกันตนเองสูงแต่โอกาสที่จะไม่ป้องกันในกรณีคู่รักหรือชายนักเที่ยวที่ตนเองพึงพอใจย่อมมีขึ้นได้

2. จะมีบริการ "Sex tour" ควบคู่ไปกับ "ทัวร์ป่า" ให้แก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ เกิดขึ้น

3. การซื้อ-ขายบริการทางเพศ เช่นเดียวกับการซื้อ-ขายศิลปวัฒนธรรมในศูนย์แสดงศิลปวัฒนธรรม หรือตลาดขายสินค้าพื้นเมือง

4. นายหน้าหาผู้หญิงจะอยู่ในห้างร้าน เจ้าของหอพัก ห้องเช่า ธุรกิจอาหารเครื่องดื่ม และจะมีหญิงบริการเดินตลาดขายบริการเองเพิ่มขึ้น

กล่าวได้ว่าธุรกิจบริการทางเพศจะพัฒนารูปแบบเป็นแบบแฟงมากยิ่งขึ้น และยากแก่การควบคุมดูแลยิ่งขึ้น

แนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไปในประเด็นนี้ ผู้เขียนในฐานะที่ได้คลุกคลีทำงานด้านสตรีมานาน มีความเห็นว่า การจะบรรเทาความรุนแรงของปัญหานี้ได้จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาวิจัยควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานด้านพัฒนาในเรื่องต่อไปนี้

1. ประเด็นการศึกษาหาแนวทางและวิธีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในทางเพศ
 - 1.1 วิธีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในทางเพศในนักเรียนระดับประถมศึกษา (มัธยมศึกษา)
 - 1.2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรความเข้าใจระหว่างเพศ
 - 1.3 การพัฒนาครอบครัวตัวอย่างมีปลูกฝังความเข้าใจระหว่างเพศแก่สมาชิกครอบครัว
 - 1.4 การใช้สื่อที่เหมาะสมในการสร้างทัศนคติที่ดีในทางเพศ
 - 1.5 การศึกษาหลักธรรมในศาสนามาปรับใช้ในการมีพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องในครอบครัว
 - 1.6 กลยุทธ์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศที่ส่ำสอนของวัยรุ่นโดยใช้หลักคำสอนทางศาสนา
- ๔๑๑
2. ประเด็นชุมชนต้นทางของหญิงบริการ
 - 2.1 ปัญหาของชุมชนชนบทที่เป็นปัจจัยหลังดันหญิงให้ย้ายถิ่นเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศ
 - 2.2 แนวทางในการสร้างงานที่ เหมาะสมในชุมชนแก่เยาวชนสตรีชนบทภาคเหนือ
 - 2.3 วิธีการเสริมสร้างค่านิยม " อยู่บ้านเรา" ในชุมชนชนบท
 - 2.4 การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการแก้ไขปัญหา "ตกเขียว" เยาวสตรีชนบท
- ๔๑๒
3. ประเด็นธุรกิจบริการทางเพศและหญิงบริการ
 - 3.1 ปัญหาการค้าเด็กและหญิงข้ามชาติ
 - 3.2 การศึกษาหาแนวทางในการใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมแหล่งบริการทางเพศ
 - 3.3 การคาดการณ์แนวโน้มของธุรกิจบริการทางเพศในจังหวัดเชียงใหม่
 - 3.4 กลยุทธ์การตลาดของธุรกิจบริการทางเพศในเชียงใหม่
 - 3.5 ปัญหาอันเกิดจากการให้บริการทางเพศ และวิธีการแก้ไขของหญิงบริการในจังหวัดเชียงใหม่
 - 3.6 การหามาตรการทางกฎหมายในการลงโทษผู้จัดหาหญิงมาขายบริการทางเพศ
 - 3.7 การศึกษาหาแนวทางในการลงโทษผู้ใช้บริการทางเพศของโสเภณีเด็ก

๔๑๓

4. ประเด็นโรคเอดส์

- 4.1 การใช้มาตรการทางกฎหมายกับผู้แพร่เชื้อโรคเอดส์
- 4.2 วิธีการให้การศึกษาเรื่องการป้องกันเอดส์แก่เยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่
- 4.3 สื่อที่เหมาะสมในการหยุดยั้งการแพร่เชื้อโรคเอดส์

ฯลฯ

แน่นอนที่ว่าการศึกษาวิจัยแต่ละประเด็นเป็นเรื่องไม่ยากปัญหาอยู่ที่ว่า จะมีผู้นำผลของการวิจัยไปใช้ให้เกิดผลหรือไม่เท่านั้นความยากลำบากที่สุดคงจะอยู่ตรงการมองเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ของรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งชาวเชียงใหม่ที่กำลังฉลองอายุ 700 ปีของเมืองเชียงใหม่อยู่ในขณะนี้

บรรณานุกรม

- กองโรคเอดส์
2537 บทคัดย่อการสัมมนาระดับชาติเรื่อง โรคเอดส์ ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร
- โกมล กลิ่นลำดวน
2537 “การให้บริการทางเพศของหญิงโสเภณีโดยตรงจังหวัดหนองคาย เพื่อหาผลกระทบจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว” ในบทคัดย่อการสัมมนาระดับชาติเรื่องโรคเอดส์ ครั้งที่ 4
- กจช. ร. 5 ม. 58/27
ร.ศ. 119 รายงานการตั้งแขวงในเมืองนครเชียงใหม่ วันที่ 25 พฤษภาคม
คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์
2514 ดำเนินพื้นเมืองเชียงใหม่ พระนคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี
โครงการสัมมนา - เวทีชาวบ้าน - นิทรรศการ
2536 “ชุมชนกับการจัดการปัญหาโรคเอดส์และสิ่งแวดล้อมในภาคเหนือ 18-20 กันยายน 2536 โรงแรมปางสวนแก้ว เชียงใหม่
- จิราลักษณ์ จงสถิตมัน
2535 วิถุทธทางวัฒนธรรมกับการดำรงชีวิตของเยาวชนสตรี : กรณีศึกษาผลกระทบของการพัฒนาชนบทภาคเหนือ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- จิรติ ดิงศภัทย์
2527 “ผู้หญิง แรงงาน และชีวิตครอบครัว : วิธีการวิเคราะห์การกดขี่สตรีเพศ” เศรษฐศาสตร์การเมือง 1 (3) พฤษภาคม - มิถุนายน
- ชัยัน วรธนะภูติ และคณะ
2528 “ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทุนนิยมโลกต่อชนบทและชาวนาไทย : โครงสร้างวิธีการผลิตและรูปการณ์จิตสำนึก” วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง 4 (2-3) มกราคม - มิถุนายน
- ชลธิชา เรืองยุทธการณ
2536 ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ของประชาชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชวลิต นาถประทาน นายแพทย์
2536 สถานการณ์โรคเอดส์ในเขตภาคเหนือตอนบนสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 10

ธีระ งามสุด

2530

5 ปีแรกของการเผยแพร่ระบาดและการป้องกันควบคุมโรคเอดส์ในประเทศไทย เอกสารประกอบการประชุมวิชาการร่วมเรื่องโรคเอดส์ : ภัยเงียบที่คุกคามเยาวชนไทย สถาบันวิจัยสุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ไทยรัฐ 15 ตุลาคม

2530

“นางแบบสปัน เพศตัว”

เน่งน้อย ปัญจพรรค์

2525

โสเภณีที่รัก กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์จำกัด

เบ็ญจา อ่อนท้วม

2535

“แม่หญิงชายตัว : คุณค่าของผู้หญิงเหนือที่ตกค้างภายใต้เงื่อนไขเศรษฐกิจสังคม และการเมือง” วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม

ประคอง นิมมานเหมินทร์ และทรงศักดิ์ ปรารักษ์วัฒนกุล

2521

ลานนาไทยคดี เชียงใหม่ : ศูนย์หนังสือเชียงใหม่

ประชุม อัมมุนันท์

2527

เที่ยวไปในอดีต เมื่อเงี้ยวปล้นเมืองแพร่และเมืองนครลำปาง กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หามกุฏราชวิทยาลัย

พระเทพวิสุทธิเวที และสมหมาย เปรมจิตต์

2535

อรรถคัมภีร์แห่งพุทธโฆษาจารย์เจ้า : กฎหมายล้านนา เชียงใหม่ : ส.ทรัพย์การพิมพ์

พัชริน ดำรงกิตติกุล และคณะ

2536

“การป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในคู่สามีภรรยา : บทเรียนจากการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเรื่อง การป้องกันโรคเอดส์ในสตรี ก่อนจะสายเกินไป 27-28 พฤษภาคม จังหวัดเชียงใหม่

พิภุษา มั่นเกษตรกิจ

2535

พฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ในทหารเกณฑ์ กองบิน 41 จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์สาขารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นพพวรรณ นพเคราะห์

2537

พฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ของกรรมกรก่อสร้างชาย เขตเมืองเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นิธิ เอียวศรีวงศ์

2527

ปากไก่และใบเรือ กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์

พริมล พงษ์ผาธร

"ประกวดนางงาม กระเจ๊กเงาสะท้อนสังคม" สยามรัฐ 16 เมษายน 2532

แพทย์สภาสาร

2534

มกราคม

ไพฑูรย์ มีกุล

2521

ประวัติศาสตร์ไทย มหาสารคาม : ปริดาการพิมพ์

ภัสสร ลิมานนท์ และคณะ

2534

โครงการศึกษาลักษณะด้านประชากรและพฤติกรรมของสตรีขายบริการ
ทางเพศ : ศึกษาเฉพาะกรณี สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

มดิชน 12 ตุลาคม

2530

"กรณีนางแบบสาว-เอดส์ ความปรารถนาดีที่เป็นพิษของใคร"

ยุพิน เข้มมุกด์

2531

สถาบันสงฆ์กับการเมืองและสังคมล้านนา วิทยานิพนธ์ ปริญญาอักษรศาสตร์
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

โยธิน แสงดี และพิมลวรรณ อิศรภักดี

2534

การวิจัยเพื่อหาแนวทางส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยในสำนักโสเภณีเพื่อป้องกัน
การโรคและโรคเอดส์ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

รัตนา ธนาพงสังสุทธิ์

2528

ชายผู้เกี่ยวกับปัญหาการค้าประเวณี วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วัฒนา โยธาใหญ่

2538

การติดตามพฤติกรรมและการดูแลสุขภาพของหญิงบริการหลังการติดเชื้อ HIV :
กรณีศึกษาศูนย์กามโรคและโรคเอดส์เขต 10 เชียงใหม่ (อัดสำเนา)

วารุณี ภูริสินสิทธิ์

2529

บทความปริทัศน์ว่าด้วยเรื่องโสเภณี วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1
เมษายน - กันยายน

ศิริพร สะโครมานีค

- 2527 กระบวนการค้าหญิงในประเทศไทย : ปัญหาการค้าหญิงและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา โครงการสตรีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศิริพร สะโครมานีค

- 2533 "โสเภณีเด็ก ดัชนีชี้การเติบโตเศรษฐกิจ" เดลินิวส์ 7 มีนาคม

สุติมาน นฤมล

- 2531 นางงามตุ๊กตา : การศึกษากระบวนการกลายเป็นหมอนวดไทย สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สงวน โชติสุขรัตน์

- 2512 ไทยยวน - คนเมือง กรุงเทพฯ : บางสะแกการพิมพ์

สงวน โชติสุขรัตน์

- 2515 ประชุมตำนานลานนาไทย เล่ม 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบริการ

สมชัย วิโรจน์วัฒน์ และคณะ

- 2533 ความรู้เรื่องโรคเอดส์และพฤติกรรมทางเพศเกี่ยวกับการป้องกันและติดเชื้อโรคเอดส์ในกลุ่มกรรมกรก่อสร้าง เขตเมืองพัทยา ชลบุรี

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 36 ฉบับที่ 17 วันที่ 2 ตุลาคม

- 2532 "ประกาศมีสทิน" ธุรกิจความงามบนความอัปยศของสังคม

สุดารัตน์ เสรีวัฒน์

- 2526 เซ็กซ์ทัวร์ - โสเภณี การท่องเที่ยวและการพัฒนา องค์การพันธมิตรสากลเพื่อการท่องเที่ยวในโลกที่ 3

สุนีย์ มัลลิกการมาลย์ และคณะ

- 2526 ปัญหาโสเภณี : การแสวงหามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมในประเทศไทย โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมศรี สะอาดเอี่ยม

- 2521 สภาพชีวิตและปัญหาของหญิงบริการในจังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานีนตำรวจภูธรอำเภอเชียงใหม่

- 2533 บัญชีรายชื่อสถานบริการ มาตรา 3(1) ในเขต สภ.อ.เชียงใหม่

สิงมะ วรรณสัย

2523

ปริทัศน์วรรณคดีล้านนาไทย โครงการตำรา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สุปาจารย์ วิชัยโรจน์ สุปาจารย์

2529

การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรี : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว

2520

การวิเคราะห์สังคมเชียงใหม่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นตามต้นฉบับใบลานใน
ภาคเหนือ วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

อักรพงษ์ สัจจวาที และสมโชติ อ๋องสกุล บรรณาธิการ

2534

ปัญหาเชียงใหม่ : ข้อมูลพื้นฐานและบทความทางวิชาการ เอกสารประกอบ
การประชุมทางวิชาการเรื่อง ปัญหาเชียงใหม่ 11-13 ธันวาคม สำนักงาน
เกษตรภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่

อานันท์ กาญจนพันธ์

2527

พัฒนาการของชีวิตและวัฒนธรรมล้านนา กรุงเทพฯ : มิตรนราการพิมพ์

อานันท์ กาญจนพันธ์

2525

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และคณะ
หนังสือปริวรรตจากคัมภีร์ใบลาน ชุดตำนานเมืองและกฎหมายล้านนา
เอกสารลำดับที่ 7

อำไพ ชนะกอก และชวยงค์ เขียวพานนท์

2535

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อ
โรคเอดส์ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อิราวัต ไตลังคะ

2525

การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำสอนของพระยามังราย วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุไรวรรณ วุทยานนท์

2534

พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ : ศึกษาเฉพาะกรณีหญิงอาชีพพิเศษในอำเภอ
เมือง จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อรเพ็ญ นาควัชรและคณะ

2520

ลักษณะความเป็นอยู่และทัศนคติของหญิงอาชีพพิเศษต่อการวางแผน
ครอบครัว รายงานการวิจัย ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติผู้เขียน

เบ็ญจา อ่อนท้วม

มัธยมศึกษา โรงเรียนสตรีวิทยา

ร.บ. (เกียรตินิยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สค.ม. (ประชากรศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ